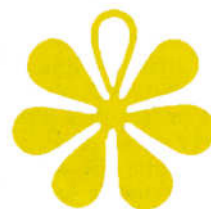

•A•S•D•

OBSAH 2. ČÍSLA 14. ROČNÍKU - 1982

Hodnota nejistoty
Cesta lásky
Hříchu odpuštění
Láska a pohrdání
... a proto ji důvěrujeme
Zlatá okna * Kopřivy
Elefantinské papýry
a proroctví Daniele
Naposledy se svým učitelem
Kdy budu moci dělat,
co budu chtít?
Zatoulaný prvňáček
Milíč z Kroměříže —
otec české reformace
Lidské oko —
důmyslné optické zařízení
Městský hospodář

ZNAMENÍ DOBY

KLETBA NEBO POŽEHNÁNÍ?

Práce. Pro někoho je radostnou náplní života, příležitostí k seberealizaci, možností projevit tvůrčí schopnosti, uplatnit svůj rozum, sílu, vytrvalost. Pro druhého je jen nezbytným prostředkem k obživě, nutným zlem nebo něčím ještě horším. Čím je práce pro tebe? Kletbou? Požehnáním?

Svět, do kterého vstoupilo křesťanství, neměl práci, zvláště práci lidských rukou, ve velké úctě a oblibě. Řecká a římská kultura přenechala práci nejnižší společenské vrstvě — otrokům. Žít se řemeslem nebo zemědělstvím, to nepovažovali za důstojné svobodného občana. Velcí filozofové a učitelé, jak se zdá, plně sdíleli a podporovali tento odpor k práci. Podle Platóna se občanem ideálního státu nikdy nemohl stát řemeslník. Aristoteles tvrdil, že občanem Théba se mohl někdo stát až deset let po té, co se přestal živit prací vlastních rukou. Cicero prohlásil, že žádný počestný člověk se nemůže živit obchodováním nebo pracovat za mzdu jako dělník.

Židovská tradice, v jejíž středu křesťanství začalo působit, vycházela z jiných předpokladů. Brala v úvahu biblické pojetí člověka a lidské práce. Podle bible Bůh na počátku postavil člověka do ideálního prostředí. Nebyl to však „ráj, kde pečení holubi lítají až do úst“, ale „zahradu“, kterou měl člověk obdělávat a střežit (viz 1 Moj 2,15). Když se člověk postavil proti Bohu a odmítl jeho ideál života, změnilo se jeho postavení vůči přírodě i práci. Přestal být vládcem, stal se partnerem přírody, který musí zápasit, aby uhájil svou existenci. „V potu své tváře budeš jíst chléb“ (1 Moj 3, 19). I nadále však bible chápe práci nejen jako povinnost, ale také jako možný zdroj životní radosti a spokojenosti: „Shledal jsem, že není nic lepšího, než když se člověk raduje z toho, co koná, neboť to je jeho podíl“ (Kaz 3,22).

V pohledu na lidskou práci se biblické pojetí naprosto rozchází s pojetím antickým. Židovští učitelé dovedli biblické myšlenky až k přísloví: „Kdo neučí svého syna pracovat, učí ho krást.“ Každý se musel naučit nějakému řemeslu, bez ohledu na to, zda jej v životě čekala kariéra vzdělance, politika nebo náboženského hodnostáře. Ježíš Kristus i jeho apoštolové znali práci.

Učení Ježíše Krista navazuje plně na Starý zákon. Vlastním příkladem dodal cti a důstojnosti práci lidských rukou. Svou veřejnou činnost zahájil až ve třiceti letech (Luk 3,23). Lidé jej znali jako „tesaře z Nazareta“ (Mar 6,3). Veřejně působil jen něco přes tři roky. Manuální práci věnoval zřejmě pětinašobný čas. Někteří teologové došli k přesvědčení: „Kdyby Ježíš nekonal dobře svou práci v tesařské dílně, Otec by mu nesvětil dílo záchranu lidstva.“ Nevím, není-li to tvrzení příliš odvážné, jsem však plně přesvědčen, že Ježíš Kristus pracoval velmi dobře. To dosvědčuje i jeho učení. V celé řadě podobností je „dobrý služebník“ předně pečli-

vý a pilný pracovník. Učení Nového zákona v otázce lidské práce je jasně vyhraněné.

Předně, každý člověk může být ohodnocen podle toho, jak pracuje. Nezáleží ani tolik na tom, co děláme, ale na tom, jak svou práci vykonáváme. Někdy máme sklon závistivě šilhat po jiných a zapomínáme na své možnosti. Bůh však hodnotí člověka podle jeho možností (viz podobnost o hřívnách Mat 25). Nezáleží tolik na velikosti a honosnosti konané práce, jako na věrnosti, s jakou ji konáme. Po pravdě se říká, že Bůh nepotřebuje ani tolik lidí, kteří konají neobyčejné věci, jako spíše lidí, kteří konají obyčejné věci neobyčejně dobře.

Kdysi pracovali na stavebních silnicích a železnici lidé vybaveni jen kolečkem, krumpáčem a lopatou. Na podobné stavbě pracoval také starý poctivec a dobrák Pepa. Když ze své lopaty setřel bláto a prach, leskla se jako stříbrná. Kdosi se ho položertem ptal, čím se prokáže, až se jednou postaví před Boha. „Myslím, že ... mu ukážu svou lopatu.“

Nový zákon hovoří také o vztahu mezi prací a mzdou. Předně na adresu vykořisťovatelů: „Běda vám, boháčů ... hle, mzda dělníků, kteří žali vaše pole a vy jste jim ji upřeli, volá do nebes ...“ (Jak 5,1,4). V podobnosti „o vinařích“ (Mat 20) Pán Ježíš prohlásil, že každý člověk má právo nejen na práci, ale také na spravedlivou odměnu. Možná, že my bychom si měli otázku položit jinak: zasloužím si skutečně mzdu, kterou dostávám? Nebo jsme se také nechali strhnout moderním trendem: získat co nejvíce za co nejmenší výkon?

Třetím hlediskem je společenský přínos práce jednotlivce. Do oblasti společenského významu práce jednotlivce můžeme velmi dobře přenést novozákonní obraz církve — těla, které se skládá z mnoha jednotlivých údů, orgánů. Dobrý chod je zaručen dobrou funkcí každého jednotlivce a součinností celku. Celá léta se už zpívá: „Ten dělá to, a ten zas tohle, a všichni dohromady uděláme moc ...“

Křesťanství muselo překonávat názory a staré zvyky lidí, kteří se stávali křesťany. Nepřekvapí nás výroky apoštola Pavla určené lidem, odchovaným řeckou filozofií: „Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými“ (Efez 4,28). Z pera apoštola Pavla pochází také známý výrok: „Kdo nechce pracovat, ať nejí“ (2 Tes 3,10). Každý, kdo může, je povinen pracovat a ne žít na účet někoho jiného. Křesťanská etika však dává práci ještě další význam. Nemáme pracovat jen proto, abychom čestně užívali sebe, ale také proto, abychom získanými prostředky mohli sloužit potřebným a velké věci evangelia.

Čím je pro tebe práce: kletbou, nebo požehnáním? Možná o tom někdy rozhodují vnější faktory, pracovní prostředí a podobně, ale většinou o tom rozhoduje náš osobní přístup.

K. NOWAK

STÁL JSEM U BENZÍNOVÉ PUMPY a čekal, až se dostanu na řadu. Nemám rád čekání, pokaždé mi to připadá jako ztráta času. A pak vím, co mne čeká. Představa rychlosti, jakou narůstá částka na ukazateli, kterou budu muset zaplatit, a jen líně postupující číslice, které odměřují litry benzínu do mého auta, ve mně nevyvolávají optimistické úvahy. Snad právě proto jsem začal přemýšlet o vztahu mezi benzinem a svým vozem.

Vlastně jde o naftu, protivně páchnoucí černou tekutinu, se kterou si člověk celá tisíciletí nevěděl rady. Na mnoha místech vytékala samovolně ze země a člověk nevěděl, k čemu by mohla být dobrá. Dnes to už víme, její spotřeba stále vzrůstá, a proto nás také stojí stále víc. Užitečnou a vzácnou se nafta stala až ve vztahu k něčemu — k dopravním prostředkům, teplárnám, elektrárnám a chemickému průmyslu, který z ní vyrábí mnoho důležitých věcí pro moderní společnost. Bez tohoto vztahu je pouze nepříjemnou nebo dokonce nebezpečnou kapalinou, o čemž se čas od času přesvědčují přímořské státy, když jejich pobřeží zamoří ropa z nějakého ztroskotaného tankeru.

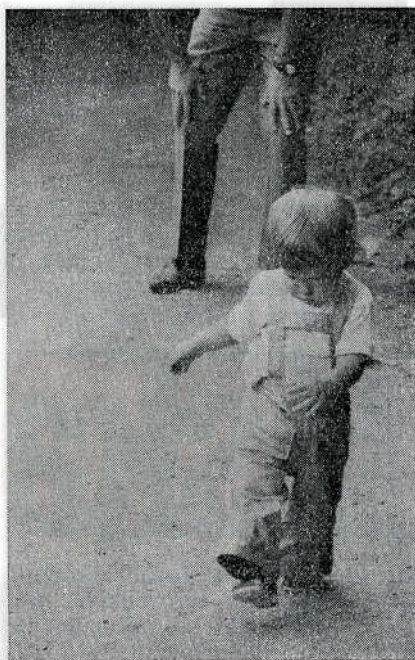
V životě také narážíme na skutečnosti a jevy, které nás zneklidňují. Smysl a hodnotu jim dává teprve Boží láska. Pohledem víry pak pochopíme, že to, co se nám jeví jako zlé a neužitečné, je důležitým činitelem v procesu našeho spasení.

Nejistota — to je běžný pocit, který každý z nás občas zakusí. Jestliže člověka příliš ovládne, vyvolá stavy úzkosti, a ty mají neblahý vliv na duševní zdraví. Každý člověk přirozeně usiluje o jistotu ve všech oblastech života. Snažíme se předvídat nové životní situace a nějak se proti nim zabezpečovat. Zdůrazňujeme „životní jistoty“, jako jsou: stálé zaměstnání, úspory nebo důchodové zabezpečení.

Přírodovědec usiluje o co nejjistější poznání skutečností. Někdy se již domnívá, že jeho pozorování a závěry jsou jisté a správné, protože se opírají o „důkazy“. Věřící člověk také hledá a ověřuje tu správnou „víru“. Znovu se táže, zda správně rozumí biblické zvěsti. I věřící se někdy domnívali, že jejich výklad je jedině správný. Svou jistotu vtělovali do dogmat, která měla trvat na věky.

Pravidelnost života, ty stále stejné po sobě jdoucí dny nám našeptávají myšlenku, kterou většinou rádi přijmeme: život je jako chod hodin. Všechno je možno předvídat a naplánovat. Po třetí hodině přijde čtvrtá, pak pátá... Zkušenost nás však učí, že většinou právě tehdy se něco v našem životě zadrhne.

Nejistotu, která visí nad celým lidským životem, může ilustrovat následující anekdota. Cestující nastoupili do nejmodernějšího letadla, aby se v pohodlí a úžasnou rychlostí přepravili za oceán. Krátce po startu se z reproduktorů ozval příjemně klidný

HODNOTA NEJISTOTY

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

hlas a ujišťoval cestující o naprosté dokonalosti letadla: „Můžete mít plnou jistotu, že se nic nemůže stát... nic nemůže stát... nic nemůže stát...“ Stalo se. Porouchalo se pouze zařízení magnetofonu, místo uklidnění zaseló nejistotu.

Člověka vždy znovu a znovu zachvátí nejistota, většinou tehdy, když to nejmenší očekává. Jistý myslitel to vyjádřil slovy: „Stavy nejistoty netvoříme svými úvahami. Naopak, uvažujeme o nich, protože je máme před očima.“ Kolik životních plánů a tužeb zmařily nemoci, úrazy nebo dokonce smrt. Kolik šedin a vrásek ve tvářích rodičů je důsledkem zklamání ve vlastních dětech. Životní zkušenosť nás učí, že nelze všechno předvídat a proti všemu se pojistit. Nikdo z nás neví, co jej a jeho milé čeká za další zatáčkou života.

Je vědecké poznání jisté? Kolikrát už člověk musel opravovat obraz světa, ve kterém žije. Koperník kdysi prohlásil, že nás klame zrak, když nás informuje, že se slunce otáčí kolem země. Co je vůbec jisté, jestliže už nemůžeme věřit ani vlastním očím? Švýcarský vědec P. H. Müller dostal v roce 1947 Nobelovu cenu za objev DDT, chemického prostředku k hubení hmyzu. Po čase se ukázalo, že je to velmi nebezpečná látka i pro člověka a její používání bylo zakázáno.

Podobně je tomu i s filozofickými názory. To, co jedna doba považuje za

jistý recept na řešení problému světa, v tom další generace poznává tragický omyl. Možná, že nyní lépe rozumíme skeptickému povzdychu Piláta: „Co je pravda?“

Do naší úvahy se nutně vkrádá otázka, proč Bůh postavil člověka do takové situace? Proč tak často tápeme v šeru nejistoty? Známe nejméně tři důvody. Všechny sledují stejný cíl — chtějí člověka vést vzhůru, k Bohu.

Za prvé, jen na základě nejistoty a z touhy po jejím překonání může člověk mravně růst, jít kupředu, zdokonalovat se. Když E. Hillary stanul jako první na vrcholu Mount Everestu, pocítil, jak to sám později vyjádřil, hrdost i zvláštní smutek. Uvědomil si, že výš už na zemi vystoupit nelze. Pokud výrobce nemá jistotu, že je výrobek dokonalý, stále se jej snaží zlepšit. Falešná jistota je velmi nebezpečná. V Alpách se před lety zřítily lanovky. Přetrhlo se nosné lano. Jak se zjistilo, údržbáři si byli jeho dobrým stavem tak jisti, že zanedbali pravidelnou kontrolu.

Proč neznáme den svého konce nebo datum Kristova příchodu? Již před staletími na to odpovídal církevní otec Augustin: „Ten jeden den před námi Bůh skryl, abychom si hleděli všech ostatních dnů.“

Druhý důvod, proč jsme často v nejistotě: nejistota hledá oporu. Když ztratíme stabilitu, bezděčně rozhodíme rukama, abychom se něčeho zachytili. Člověk, který si uvědomuje nejistotu života, hledá něco jistého, čeho by se mohl uchopit.

Archimédes kdysi volal: „Dejte mi pevný bod ve vesmíru a já pohnu zemí.“ I my si uvědomujeme, že všechno je v pohybu a nejisté. Hledáme svůj pevný bod, něco pevného, čeho bychom se zachytili. Takový pevný bod je golgotský kříž, projev a důkaz trvalé Boží lásky k člověku. Ježíš Kristus nás volá z mrákot nejistoty: „Pojďte ke mně... a já vám dám odpočinek“ (Mat 11,28). Apoštol Pavel poznal, že ve světě, který se neustále mění, je někdo, kdo se nikdy nezmění: „Ježíš Kristus je stejný včera, dnes i na věky“ (Žid 13,8).

Jednou se tázali anglického filozofa Bertranda Russella, který popíral existenci Boha, co by dělal, kdyby se po smrti přece jenom ocitl tváří v tvář Bohu. Russell odpověděl: „Řekl bych mu: Pane, neposkytl jste nám o sobě dostatek důkazů.“ Možná si myslíš něco podobného. Proč Bůh nějak jednoznačně a zřetelně neprokáže svou existenci? Proč je i v této oblasti všechno tak nejisté? Proč nevidíme Boha tak jasně, jako třeba vůz hlídky VB u křižovatky?

Odpověď naznačil filozof Kant: „Kdybychom měli stále před očima Boha a věčnost v jejich hrozivém majestátu, byli bychom jako figurky v loutkovém divadle, kde všichni dobře gestikulují, ale nebyl by v tom žádný život.“ Jinak řečeno — nebyl by prostor pro svobodnou volbu.

To je třetí důvod, proč často prožíváme nejistotu. Bůh nám dává prostor pro svobodné rozhodnutí, pro osobní volbu.

Na věřícího dolehne někdy stín nejistoty i v oblasti jeho víry, zapochybujeme o správnosti svých názorů a postojů. Pro upřímného člověka je to pobídka k novému studiu, hledání, ověřování. Bůh si nepřejí, abychom se spokojili jen se zaběhnutými formami a frázemi, se svou tradicí. O vě-

řících v Berii čteme: „Přijali slovo evangelia s velkou ochotou a každý den zkoumali v Písmě, zdali tomu tak je, jak kázal Pavel“ (Skut 17,11). V tom je přínos a hodnota nejistoty — vede k činnosti, podněcuje vůli, nutí k novému rozhodnutí.

Bůh otrásá našimi falešnými jistotami, aby nás přivedl ke skutečné jistotě. Když přijde ta chvíle a ty pocítíš chladný dotek nejistoty, který se vznáší nad tvým zdravím, majetkem,

vším, co je ti milé a drahé, možná pochopíš, že jediná jistota je v Bohu, v jeho lásce, kterou dokázal obětí svého Syna. Pak dokážeš vyznat s apoštolem Pavlem: „Jsem jist, že ani smrt ani život ... ani přítomnost ani budoucnost ... nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu“ (Řím 8,38).

Chopme se knihy plné jistoty — bible a muže plného jistoty — Ježíše Krista.

...a největší z nich je láska

CESTA LÁSKY

Apoštol Pavel psal křesťanům z Korintu dopisy, z nichž dva obsahuje bible. Ve svých listech rozebíral jednotlivé problémy, které vyvstaly v křesťanském sboru neslavně známého velkoměsta.

Pavel však neváhal svěřit právě jim nejhlubší důvody křesťanské víry, vysvětlit jim nejpůvodnější pohnutky křesťanova chování i rozdíl mezi tělesným a duchovním; věřil, že i oni, kteří přišli z mimořádně zlého prostředí, pochopí řešení a cesty, které nabízí Bůh. A my dnes víme, že když evangelium mohlo zvítězit v Korintu, pak může zvítězit ve všech okolnostech.

Mezi Boží řešení a plány s člověkem patří také jeho pomoc, kterou dává církvi v duchovních darech. Bez nich by křesťané nesplnili Bohem dané poslání. Svěřené duchovní dary mají církev chránit před nestálostí lidských názorů, mají zdůrazňovat a připomínat neměnnou Boží vůli; duchovní dary se mají projevovat v církvi jako zvláštní Boží příznání k tělesně i duchovně postiženým lidem.

Duchovně obdarovaní věřící mají své dary dávat k užítku a prospěchu

všech členů církve. Pavel zdůrazňuje zvláště užitečnost prorockého daru (1 Kor 14,1). Tím se nerozumí jen předpovídání budoucnosti, ale také dar výkladu Boží vůle na základě Písma. Člověk s tímto duchovním talentem přijímá od Boha hluboké poznání morálních a duchovních pravd a je zodpovědný za jejich předání jiným lidem. Je mimořádnou předností a schopností křesťana stát se prostředníkem spojení mezi Bohem a lidmi. Tento dar přináší větší duchovní užitek než dar jazyků (1 Kor 14,2-4).

Ne každý, kdo je obdarován duchovním darem, plně využívá svých možností; někdo jej odmítá používat, někdo svou hřívnou zakope (Mat 25, 24.25). Hodnota daru stoupá nebo klesá závisle na vůli a odevzdání obdarovaného Bohu. V každém případě však vlastník duchovních darů vědomě i nevědomě působí na druhé jako „živý dopis“, který „znají a čtou všichni lidé“ (2 Kor 3,2).

Apoštol věnoval dlouhou stať zdůraznění významu duchovních darů. Vyzývá korintány, aby po nich toužili. Vždyť tyto dary uschopňují církev ke službě, k naplnění poslání...

A potom, jako by odhalil roušku z posvátné věci, dodává: A přece je

ještě mnohem vyšší, dokonalá cesta (1 Kor 12,31b). A biblická píseň zazní absolutně čistými tóny: ... není už nic dokonalejšího, vyššího, hlubšího ani pravdivějšího. Tou nejvyšší, vše překonávající, jedinečnou cestou života je cesta lásky. Provždy zůstane svrchovaným prostředkem našeho spojení s Bohem.

Duchovní dar je talent, schopnost. Láska je rys charakteru. Dary jsou požehnané hodnotné jen tehdy, je-li jejich používání motivováno láskou. Apoštol Pavel jistě vlastnil dary Duchu, a přece jim samým bez lásky nepřipisoval žádnou hodnotu.

Duchovní dar přijímáme, v lásce sami dáváme.

Přijetím a uplatňováním Božích darů spolupracujeme s Bohem; v lásce jsme Bohu

podobní, protože on je láska, a jen ten, kdo miluje, poznal Boha (1 Jan 4,7).

Naše náboženská praxe může být obohacena a usměrněna duchovními dary církve. A přece zůstane podle hodnocení věčného Boha bezcenná, jestliže její motivující zásadou není hluboká, nenahodilá láska.

Jestliže naše víra a naše činy nenesou prověření lásky, pak je naše křesťanské vyznání pouhým mluvením, suchou formalitou a těžkým břemenem. Z takového náboženství máme být vysvobození.

Ale jak?

Bůh nás nemiluje proto, že posloucháme jeho zákon, ani proto, že jej milujeme. Dokázal svou lásku už mnohem dříve tím, že dal Syna za ty, kteří ještě byli hříšníky — tedy za ty lidi, kteří zákon lásky neposlouchali a Boha nemilovali. Podobně zachránil Izraelce v Rudém moři dříve, než jim předložil požadavky zákona na Sinaji. Nabízí milost dříve než zákon, zachraňuje dříve, než prikazuje. Nemiluje až tehdy nebo jen tehdy, když člověk plní přikázání. Je nutné, abychom věděli, že Bůh nás miluje vždy a zadarmo.

Boj mezi Kristem a satanem se soustředí na podstatu zákona lásky. Satan obvinil Boha lásky, potírá každý náznak nezištnosti a jeho cílem je zničit lásku i toho, který byl jejím ztělesněním. Kristus chce lásku ustavit, naplnit ji a upevnit pro věčnost. Proto se satanem zápasí na Golgotě. Střetává se tam láska a sobectví.

Na Sinaji Bůh zákon vydává; na Golgotě Ježíš obhajuje a naplňuje zákon ze Sinaje. Byla-li Sinaj příkazem, je Golgota prosbou: Otče, odpusť jim. Na Sinaji nebylo Boha vidět pro jeho slávu, na Golgotě člověk Boha nepoznává pro jeho bídu a utrpení.

Pro Boží lásku nebylo jiné cesty než přes Golgotu. Ten, kdo miluje, angažuje se. Není lhostejný k osudu jiných. Tomu nás učí Ježíšův příchod i život na zemi. Láska je sdílení, spojení a dávání se.

Kristovým náboženstvím, jeho jedinou, základní i vrcholnou bohoslužbou, byla láska. To je náboženství hodné člověka a hodné jeho Boha. Patříme-li Bohu lásky, je každý jiný způsob naší služby Bohu ponížením našeho Spasitele, nás samých i našich bližních.

58. kapitola Izaiášovy knihy popisuje dva druhy náboženství. To první je náboženství setrvačného jednání a podmíněných reflexů (Iz 58, 1-4). Křesťané, kteří chtějí takto sloužit Bohu, se trápí. Vysychají, nežijí, jen dělají to, co mají. Nepoznali dobrovolnou, nezištnou službu Bohu ani člověku. Nebyli totiž nikdy samostatní, svobodní, a proto ani schopní beze strachu jednat (1 Tim 1,7). To jsou lidé, kteří žijí bez lásky.

A my již otevíráme ústa, abychom je odsoudili — ty lidi bez lásky. Ty *nešťastné* lidi bez lásky.

Kde měli možnost poznat lásku? Ne vidět nějaké představení, nahodilý „šlechetný“ čin, ale prostý život zralého, milujícího člověka, který pochopil Boží zákon služby. Kde slyšeli o bezvýhradném Božím odpuštění, o tom osvobozujícím umytí srdce a mysli? Kde měli možnost poznat takové náboženství, o kterém píše Izaiáš ve druhé části 58. kapitoly (Iz 58, 5-14)? Kolikrát jim kdo představil Krista tím, že jako on lámal svůj chléb hladovému (a nečekal, že jeho příbuzní se za to odvděčí), přijal do domu ty, kteří jsou bez přístřeší (ne proto, že on k nim přece pojede na dovolenou), nasýtil ztrápeného (ne proto, že on přitom poví to, co se jinde nedovíme), nesnesl krutost (i když bylo třeba pojmenovat hřích) — přinášel svobodu?

Kdo nás tedy osvobodí od falešného náboženství bez lásky? Kdo vloží lásku do našich vynucených nebo vypočítavých činů? Kdo nám dá jistotu, že naše bohoslužba není marná? Kdo nás přivede k Bohu lásky?

V bibli jsou sliby, že Kristus, který měl správné náboženství, nás může od špatného náboženství osvobodit (Jan 8,36; Gal 5,1). Bylo přece jeho úkolem osvobodit člověka — přinesl vysvobození ze strachu, slepoty, dluhů, bolesti a vězení (Luk 4,18.19).

Šel tam, kam už nemusel; odpustil lidem, kteří o odpuštění zatím nestáli. Riskoval všechno, zapomněl na sebe, bezvýhradně nás miloval. Je stále jedinou cestou k Bohu lásky (Jan 14,6).

P. ŠUSTKOVÁ pokračování

Věřím v Boha, Otce všemohoucího. Tak vyznávali křesťané po celá stáletí základní body své víry. I dnes znějí chrámem stejná slova kréda v sborovém unisonu. K hlasu starce se připojuje hlas mladé dívky a jinocha spolu s hlasy lidí středního věku ... Věřím v hříchů odpuštění ...

Právě zde se chceme zastavit. Co říká tato část křesťanského vyznání dnešnímu člověku? Co je to vůbec hřích? Bojím se, že pro mladou generaci naší doby je pojem hřích něčím cizím a zcela odtrženým od života. Spojují toto slovo s kostelem a náboženstvím. Dokonce jsem slyšel názor, že hřích a s ním i peklo jsou strašáci, které si vymysleli kněží, aby mohli lépe ovládat prosté lidi.

Je hřích skutečným problémem člověka, nebo jen uměle vykonstruovaným pojmem, který se lidského života nedotýká?

Pročítám-li svou bibli, utvrzuji se v dřívějším poznání, že lidé bible věděli jasně, co je to hřích. Slova, kte-

rými jej nazývali, zřetelně odhalovala jeho původ a následky, které člověku přinášejí.

Prvé hebrejské označení hřichu je „peša“. Znamená v podstatě vzpouru, revoltu. Je to snaha člověka prosadit svou vůli proti vůli Boží, žít bez Boha a nezávisle na něm, být bohem sám pro sebe. Svůj počátek má na úsvitu dějin. Písmo nám vypráví, že to bylo v zahradě Eden, v domově našich prvních rodičů, kde bylo zaseto sémě „peša“, které pohltilo Adama s Evou. Začali prosazovat svou vůli proti vůli Boží. Ale ani naše jednání a postoje vůči Bohu dnes není o nic lepší. Vždyť si přiznejme, jak je pro nás těžké vzdát se našich oblíbených teorií a jednání, které nám vyhovují. I my jsme se vzdálili od Boha a řekli jsme své „ne“ tam, kde jsme měli říci „ano“. I my chceme být bohem pro sebe.

Druhé hebrejské slovo označující hřích je „chatá“. Znamená minutí se cílem. Naše jednání je jako vystřelený šíp a my jsme natáhli tětívu příliš mnoho nebo příliš málo. Nezasáhli jsme. Proč? Důvodem pro „chatá“ je vadný pohled, zkřivený názor, který nám brání vidět věci tak, jak je vidí Bůh. Omyl je příčinou i důsledkem hřichu.

Třetí slovo vyjadřující hřích je „avon“. Označuje morální pokřivení, bezzákonnost. A další výraz zní „remija“. Znamená podvod, klam, faleš. Nejen vůči jiným, ale také i vůči sobě. Právě v této formě je hřích nejničivější a přivádí člověka k tragickým koncům.

Když se takto podíváme na hřích, najednou je nám jasné, že hřích není jen prázdný pojem, ale reálná skutečnost, která se nás bezprostředně dotýká. Cožpak faleš, morální pokřivení, míjení se cíle a vzpoura se nás nedotýkají? Lidé bible věděli, co je hřích a znali jej tak neblaze, jako lidé dvacátého století rakovinu. Rozhodně to nebyli také žádní vypočítaví kněží nebo od života odtržení asketičtí snílkové. Byli to lidé z masa a kostí jako my. Přestože neovládali teorii relativity ani kybernetiku, věděli o životě zřejmě víc, než my, uchvátaní lidé moderní doby. Konkrétní příklad:

Král David se dopustil ošklivého činu. Odloudil ženu svému hejtmanovi a aby se zbavil nepřijemného soka, nechal ho rafinovaným způsobem připravit o život. Vše se podařilo skryt. I kdyby někdo něco tušil, na krále, navíc oblíbeného a úspěšného panovníka, si netroufal. Kdo by mu chtěl něco vytýkat? Kdo by chtěl hovořit o hříchů? A přesto i on musel plnou měrou vychutnat jako každý jiný břemeno viny. Celý rok skrýval svůj hřích. Zatvrzele stál ve vzpouře vůči Bohu, mýl se cíle, obelhával sebe i jiné a křivil svůj charakter. Ale pak na přímé obvinění prorokem vyznal svůj hřích, činil pokání a Bůh mu odpustil. V žalmu 32. zachytil David svou životní zkušenost.

„Šťastný je ten, komu byla odpuštěna nepravost, jehož hřích je přikryt. Šťastný je člověk, kterému Hospodin nepřičítá vinu, v jehož duši není klamu. Dokud jsem mlčel, chřadly mi kosti v mých ustavičných nářcích. Vždyt dnem i nocí mě tížila tvá ruka, má síla se stravovala jak za letních veder. Vyznal jsem se ti ze svého hříchu, svou nepravost jsem nezatajil. Řekl jsem: Vyznám se Hospodinu ze své ničemnosti, a tys odpustil, co jsem zavinil hříchem. Proto se bude k tobě modlit každý zbožný v čas tísně. Až budou dorážet přibívaly vod, k němu nedosáhnou. Tys mě útočiště, ušetříš mě úzkostí, zahrneš mě radostí ze záchrany.“ Žalm 32,1-7

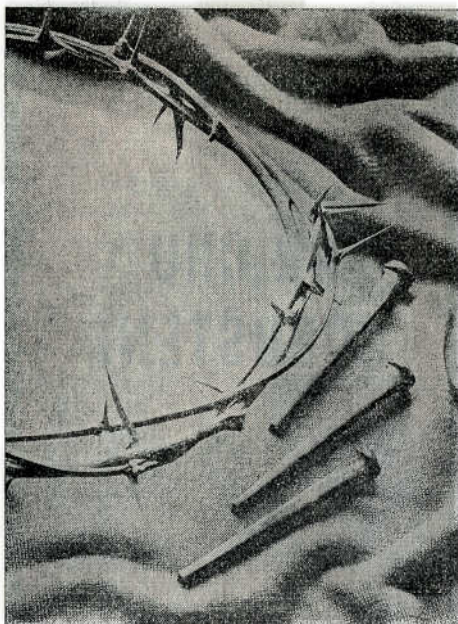
Nechceš také prožít tuto nádhernou zkušenost?

Moderní člověk nechce o hříchu nic slyšet. Říká, že je jen prázdným slovem. Svě svědomí umlčuje heslem: „Jednám správně, nikoho se nebojím.“ Ale ať chce nebo nechce, hřích se svými důsledky na něho působí. Kdo z nás se na sklonku dne nesetkává s pocitem nespokojenosti, že jsme nedosáhli té osobní úrovně, jak jsme si předsevzali? Často připouštíme: „Já vím, měl jsem, měl bych...“ A tu nastává trapná pomlka, „ale nepodařilo se mi to...“ Naše dilema netkví v tom, že bychom nevěděli, co dělat, ale jak to dělat. Obrovská propast mezi vědomím, jací máme být a tím, jací ve skutečnosti jsme, nás vede k nářku nad naší porážkou. Důsledkem je pak mučivý pocit nezdaru, selhání a viny. Pokud nás nezasáhne nějaká krize, snažíme se jakž takž si udržet duchovní rovnováhu. Ale jakmile se dostaví těžší překážky, nezdar, přivádí nás to k zoufalství, a tu se problém viny rozroste do obrovských rozměrů.

Psychiatrii hovoří o tom, že problémy lidí ve věku nad 35 let mají jednoho společného jmenovatele. Nazvali ho „komplex viny“. To je ta pravá příčina naší nespokojenosti a našich problémů. Psychiatrii říkají komplex viny, bible to nazývá hříchem.

Jestliže je tomu tak, pak více než cokoli jiného, víc než materiální zajištění, fyzické zdraví nebo intelektuální úspěch a zdar, potřebuje se člověk zbavit onoho břemene viny, které jej svírá. Potřebuje získat ujištění, že někdo všechny jeho nedostatky napravil, zlo odčinil, hříchy odpustil. Bez této jistoty jsme odsouzeni k nedostatků sebeúcty, k sebepohrdání.

Snad někdo namítne: Proč bych se měl trápit nějakým komplexem viny, když třeba takový Samuel Cohen, myšlenkový otec neutronové bomby, člověk, který přemýšlel o tom, jak vraždit lidi po tisících, ba miliónech, si žádné výčitky nedělá? Bible k tomu říká prostou větu: „Neklamte se, Bohu se nikdo nebude posmívat. Co člověk zaseje, to také sklídí“ (Gal 6,7). Vzpomeňte na podobného muže,

majora Clauda Eatherlyho, který svrhl atomovou bombu na Hirošimu. Vlast ho oslavovala jako národního hrdinu, ale on pod tlakem viny zešílel.

Mnoho lidí až moc dobře ví, že hřích existuje. Ale jak se ho zbavit? Je možné jej odčinit? Jak rádi by lidé zaplatili i vysoké částky, ba dokonce upsali celý majetek, jen kdyby se zbavili břemene, které je drtí.

První křesťané znali způsob, jak se onoho problému zbavit. Proto i v jejich vyznání víry je jasně definovaná věta: „...věřím v hříchu odpuštění.“

Ne, hřích opravdu nelze odčinit žádným dobrým skutkem. Hřích může být z nás sňat jen tak, že nám jej odpustí někdo, kdo má k tomu právo. A to je Bůh.

Budete-li číst bibli, poznáte, že ani to odpuštění není jen tak levné. Za můj i tvůj hřích byla zaplacená cena života Božího Syna. Hřích totiž neničí jen lidský pokoj a štěstí, ale přináší člověku i definitivní zkázu, smrt. Jedině smrt je jeho protihodnotou. Aby nemusel zemřít člověk, který zhřešil, poslal Otec na smrt svého Syna. „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho

věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3, 16).

Apoštol Pavel popisuje svůj zážitek takto:

„Děkuji tomu, který mi dal sílu, Kristu Ježíši, našemu Pánu, že mě uznal za hodného své důvěry, aby mi mohl svěřit tuto službu, ačkoliv jsem byl dříve rouhač, pronásledovatel a násilník. Dostalo se mi však milosrdenství, protože jsem to dělal z nevědomosti ve své nevěře. Milost našeho Pána se však na mně tím hojněji projevila s vírou a láskou, která je založena v Kristu Ježíši. Na tuto nauku je spolehnutí a zaslouží si, aby se jí naprosto věřilo: Ježíš Kristus přišel na tento svět, aby zachránil hříšníky. Já mezi ně patřím na prvním místě. Ale právě proto jsem došel milosrdenství, aby tím Ježíš Kristus prvně na mně ukázal celou svou shovívavost; já jsem měl být příklad pro ty, kdo v něj v budoucnosti uvěří, a tak dosáhnou věčného života.“ 1 Tim 1,12-16

Milý příteli, snad jsi až dosud žil v domněni, že tvé hříchy jsou jen zanedbatelné maličkosti. A přesto i na tebe doléhají důsledky hříchu. Už dlouho nemáš pokoj ve svém srdci a radost ti již dávno utekla z tváře. Pak je tu jen jediná cesta, která vede k opětovnému štěstí. Pojď, postůj v duchu pod Ježíšovým křížem a přemýšlej o tom, kdo na něm umíral. Přemýšlej o jeho životě, činech lásky a sebezobětování. Pak přemýšlej o sobě a srovnávej. Najednou poznáš, že tvoje domnělá spravedlnost byla vlastně sebeklam a tvé setrávání v daném stavu vzpourou proti Božímu volání k novému životu. Ve světle Ježíšova kříže poznáš, jak často jsi míjel cíl, a proto jsi byl nespokojen.

Dojdeš-li ve svém poznání sama sebe až sem, pak se nezastavuj, ale pokračuj dále. V pokoře vyznej Pánu každý svůj hřích, svoji bídu, svoji malost a prožiješ jako David nebo Pavel nádhernou zkušenost odpuštění. „Řekl jsem: Vyznám se Hospodinu ze své ničemnosti, a tys odpustil, co jsem zavinil hříchem.“ JIRÍ VESELÝ

...A PROTO JÍ DŮVĚŘUJEME

VLIV BIBLE NA ČLOVĚKA

Při nedávné návštěvě galerie zaujalo moji pozornost plátno, na němž malíř zobrazil starce skloněného nad starou bibli. Obraz nese na první pohled zcela obyčejné označení: „Nad starou knihou“. Ovšem právě při srovnání tohoto prostého názvu s obrazem samotným mne napadlo, že by bylo zajímavé zjištění, co si asi návštěvníci před tímto obrazem myslí a co je může napadnout.

Starý obraz, znázorňující starou bibli v rukou starého člověka!

Nevyvolává názor — především

u těch mladších návštěvníků, že četba bible je již pozůstatkem minulosti? Není bible vhodnou knihou jen pro staré lidi? Nevzbuzuje tento obraz u starších návštěvníků sentimentální vzpomínky na dávné doby, kdy oni sami vídali své dědečky a babičky se starou biblí v ruce? A protože ten obraz i sama bible dýchají stářím, nepatří právem mezi památky, pro které je vhodné místo jen v muzeu a galerii? Neodsunuli dnešní lidé bibli stranou právě proto, že je to stará kniha?

Malíř nijak nenadsadil, když bibli nazval „starou knihou“. Ona je oprav-

du stará. Je ovšem smutné, že lidé na ni hledí nejen jako na knihu starou, ale především zastaralou. Domnívají se, že jím už nemá co říci.

Bible je stará, ale rozhodně není zastaralá. Naopak, čas prověřuje její spolehlivost a přidává jí na síle a moci. Staletí míjejí, a ona přetrvává. Vždy měla odpůrce a nepřátele, kteří na ni marně útočili. Kolik hranic pro ni jen ve středověku připravili. Nepřátelé však zemřeli, plameny hranic uhasly a bible žije dál a stále vyzařuje božskou oživující sílu.

BIBLE MÁ MOC

Moudrý Šalomoun napsal: „Kde je královské slovo, tam je i jeho moc“ (Kaz 8,4). Tato slova výstižně charakterizují poselství bible. Jejím autorem je Král vesmíru, a proto je vskutku Slovem královským. Obsahuje živou řeč a je vyzbrojena životodárnou mocí. Vyzařuje nebeskou energii a svým vlivem přetváří lidské charaktery a mění životy.

Tuto moc může každý poznat — ovšem jen pod jednou podmínkou: musí dovolit, aby ho bible oslovila. K ní nelze přistupovat s otázkou, co mám proti biblí, ale nutno se tázat, co má bible proti mně, a hlavně — co má pro mne.

Je nanejvýš pošetilý, když se slabí a smrtelní lidé zpupně stavějí proti Božímu slovu, které bylo zaznamenáno pro jejich dobro a záchranu. Vždyť to byl Bůh, který svým mocným slovem založil světy (Žid 11,3). On sám tato mocná slova lidem svěčuje a nechává mezi nimi působit. „Hle, já vkládám svá slova do tvých úst, ta budou ohněm a tento lid bude dřívím, jež pozře“ (Jer 5,14).

Na jiném místě v biblí Bůh připomíná, že jeho slovo je jako oheň a jako kladivo tříštící skálu (Jer 23,29). Po více než pěti stech letech tuto skutečnost znovu potvrzuje pisatel novozákonní epistol k Židům: „Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzeje touhy i myšlenky srdce. Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho zodpovídat“ (Žid 4,12.13).

Poselství bible ve své podstatě obsahuje Boží instrukce, jak se může člověk vymanit ze zajetí hříchu a být zachráněn pro věčný život. Proto se v ní tak často opakují slova „hřích“ a „spasení“.

Bůh si nepřál, aby člověk zhřešil a umíral. To lidé sami zneužili svobodnou vůli, a tak hřích vstoupil do dějin naší planety a přinesl utrpení a smrt. Spojení mezi nebem a zemí bylo přerušeno. Vznikla propast, kterou by člověk sám nemohl nikdy překlenout. Nemohl zrušit trest smrti, kterému propadl; neměl moc a prostředek, aby se mohl očistit od poskvrny hříchu a

znovu získal ztracenou spravedlnost. Byl beznadějně navždy ztracen.

A do této zoufalé situace přišel Bůh s nabídkou odpuštění a záchran. Oznamoval člověku, že je ochoten všechno mu odpustit, nabídl mu pomoc k vítězství nad hříchem a ukázal na možnost opětovného získání věčného života. To všechno nabídl zdarma, bez jakýchkoli zásluh — jen jako dar milosti pro ty, kteří mu uvěří a jeho nabídku přijmou. V Ježíši Kristu sestoupil na naši planetu, stal se členem lidské rodiny, vzal na sebe kletbu a trest hříchu, podstoupil nezaslouženou smrt — jen proto, aby nám mohl odpustit a dát život věčný. To všechno nám ovšem musel nějak oznámit. Tak tedy vznikla bible.

Všechno, co bylo potřebné a užitečné, aby se lidé dověděli, Bůh zjevil prorokům a pověřil je, aby to sepsali. Pak se také postaral, aby prorocké spisy byly nejenom zachovány, ale i rozmnoženy pro všechny národy a rasy. Proto je dnes ta stará a některými lidmi opovrhovaná kniha přeložena do půl druhého tisíce jazyků a nářečí, a proto vychází ročně v miliónových nákladech. Proto je bible často první knihou, kterou divošské kmeny dostávají do ruky a ve které se učí slabikovat. Kdyby to byla jen obyčejná kniha, sotva by byla tak rozšířená. Žádná jiná ji v tomto směru nepřekonala.

Bible obsahuje historické záznamy, ale je více než pouhou historickou knihou. Jsou v ní básně, písně i moudré rady a přísloví a přece ji nelze postavit na stejnou úroveň ostatní poezie a krásné literatury. Bible nebyla napsána, aby uspokojila rozum člověka, ale jeho srdce. Není pokrmem pouze pro mysl, ale pro duši. Bůh si nepřál, abychom v její zvěsti získali pouhé nauky a dogmata, ale abychom pochopili, jak se dostat zpět k němu. On nám chce v tomto návratu pomoci. Bible nás nemá pouze seznámit se správnými názory a přesnými body víry, ale ukazuje, jak se zbavit hříchů, které jsou naší největší kletbou a překážkou. Bible neobsahuje lidské spekulace o Bohu, ale v ní promlouvá sám Bůh k člověku, odhaluje mu jeho pravý stav a ukazuje mu, kde je pro něho záchrana.

Moc staré knihy — bible — byla již nesčetněkrát prověřena a dokázána. Pohleďte jen do dějin křesťanství, které bylo jen tehdy nejsilnější a přinášelo nejpožehnanější ovoce, když se obracelo k biblí. Nejtemnější úseky dějin církve jsou ty, kdy církev biblí odložila nebo dokonce pošlapávala. Na druhé straně všichni, kteří se k biblí obrátili a na ní budovali, přinášeli požehnaný vliv a byli ku prospěchu celé společnosti. Vzpomeňme třeba jen práci Valdenských ve Francii a Itálii nebo Viklefovo dílo v Anglii. Husitskou revoluci zapálil Mistr Jan, který si nepřál nic jiného, než aby

církev poslouchala Boží hlas více než hlas lidí. A co Luther v Německu? Pochopil, že „stará kniha“ — bible — musí promluvit i k jeho národu, a proto ji přeložil do jazyka všem srozumitelného. Jeho čin, to nebyla jen překladatelská záležitost. Luther uvedl do chodu „dynamo duchovní síly“. Božská moc začala působit a vznikla reformace, která je největší revolucí v dějinách Německa.

Podobné dílo vykonali i další mužové, kteří dovolili, aby bible uplatnila svou moc: Kalvín, Zwingli, Wesley, Knox a jiní. Zajímejme se více o to, co se stalo v Ochranově, když hrstku českých exulantů na panství hraběte Zinzendorfa oslovila bible. Získali takovou sílu, že šli do celého světa zvěstovat spasení v Ježíši Kristu. Je to dílo, které dodnes přináší ovoce.

Všechny knihy, které lidé napsali sami od sebe — byť byly sebevíce nábožné a dovedně sepsané, jsou jenom lidským hlasem a nemají samy v sobě život. V nejlepším případě mohou být ozvěnou nebeského poselství. Jenom Boží slovo obsažené v biblí je „slovem života, které jako hvězda osvětluje svět“ (Fil 2,15).

Protože bible řeší otázky života a smrti, používá i přímou a otevřenou řeč. My lidé, ve své diplomacii a snaze líbit se za všech okolností, rádi užíváme kulatá a sametová slova, kterými skutečnost často zatemňujeme, obcházíme, bližního klameme a věci jenom naznačujeme. V biblí Bůh mluví stručně a otevřeně. V žádném případě nelichotí. Otevřeně oznamuje, v jak hrozném stavu se lidé nacházejí. Přitom to činí bez stopy nenávisti nebo krutosti a zaujatosti. Burcuje s láskou a stále připomíná, že chce zachránit.

Je mnoho lidí, kteří křesťanství odmítají a biblí zlehčují, protože je prý v rozporu s moderními poznatky a názory. Jak nesprávný postoj to je! Vždyť Bůh si vůbec nepřaje, aby lidé jeho slovo slepě přijímali. Naopak, neustále vyzývá, aby o něm přemýšleli a posuzovali s rozumem: „Kniha tohoto zákona ať se nevzdálí od tvých úst. Rozjímej nad ním ve dne v noci, abys mohl bedlivě plnit vše, co je v něm zapsáno. Potom tě bude na tvé cestě provázet zdar, potom budeš jednat prozíravě“ (Joz 1,8).

Mnozí lidé neváhají přečíst desítky románů o stovkách stran, ale děsí se při pomyšlení, že by měli přečíst třeba jen Nový zákon.

Cheče porozumět Boží zvěsti? Zaměstnávej se jí a čti ji. Odlož všechno, co máš proti biblí. Pochop, že jsou to všechno jen tvé předsudky. Vezmi ji a otevři s touhou dovědět se, co ona má pro tebe. Cizí jazyk se nenaučíš, když o něm budeš jen přemýšlet. Musíš se začít učit, a to vyžaduje námahu, čas a vytrvalost. Stejně je to s biblí a křesťanstvím. Otevři Boží slovo, studuj ho a snaž se podle něho žít. Pak poznáš i jeho moc a sílu. J. D.

Láska a pohrdání

Dnes se zamyslíme nad krátkým úsekem z vyprávění o životě starozákonního krále Davida. Při tom se blíže seznámíme s tragikou života Davidovy ženy jménem Míkol. V bibli se o ní hovoří dvakrát. Poprvé v souvislosti s počátkem Davidova působení a podruhé při líčení vzestupu Davidova království.

Životní úděl Míkol je tragický. Nevíme do důsledku, co si o všem myslela ona sama. Pisatel biblického vyprávění jako by se o její city nezajímal. Dvakrát však přece jenom něco prozradil, ale jen tolik, kolik je třeba k dokreslení děje.

Nejdříve se dovídáme, jak se Míkol stala Davidovou manželkou. Byla dcerou Saule, prvního izraelského krále. V bibli čteme: „Saul viděl a poznal, že Hospodin je s Davidem a jeho dcera Míkol ho milovala“ (1 Sam 18,28). Saul pozoroval úspěchy a popularitu mladého Davida, důstojníka své armády. Žárlil na něj a měl z něho strach. Vymyslel plán, jak se ho zbavit. Slíbil Davidovi za manželku svou starší dceru Merab, jestliže prokáže statečnost v boji s nepřáteli. Doufal, že David ve válce padne. Ten ovšem prokázal mimořádnou statečnost, a z boje se vrátil živ a zdráv. Král však svůj slib nesplnil. Merab se stala manželkou někoho jiného. David byl odmítnut a pokouřen. Možná právě tehdy vznikla láska Míkol, mladší Saulovy dcery k Davidovi — poníženému a pokořenému. Přitahovalo ji to k pohrdanému a nenáviděnému.

Saul postřehl city své dcery. Ještě jednou opakoval Davidovi slib a podmínky, ale ani tentokrát se ho nezbažil. David se stal královským zetěm. Sňatkem se spojil s rodinou panovníka. Až jednou skutečně Saule vystřídá na trůnu, bude mít k tomu přibuzenským vztahem určité lidské oprávnění.

Saulova nenávist rostla. David se dokázal vyhýbat výbuchům jeho zlosti a uskakoval hrozenému kopí, ale když Saulovo nepřátelství přerostlo v plánitou snahu zbavit se nepohodlného zetě, David se rozhodl odejít. Míkol byla ostražitá a chytrá. Poznala, že otec už nemá žádné zábrany, a proto pomohla Davidovi k útěku. Získala mu náskok před pronásledovateli, předstírala, že David leží doma nemocný v posteli. Když Saul zjistil, že její vlastní dcera podvedla, osopil se na ni: „Proč jsi mne takto obelstila? Pustilas mého nepřítele, aby vyvázl“ (1 Sam 19,17). Někdo by ji snad za tuto lež pokáral, ale její láska k zavrženému, štvanému a poníženému dodává této ženě velkou hodnotu.

David se stal uprchlíkem a psanecem. Saul se snažil ze strachu a nenávisti zpřetrhat všechna pouta. Zru-

šil sňatek Míkol s Davidem a dal ji jinému muži: „Saul dal svou dceru Míkol, ženu Davidovu, Faltiovi...“ (1 Sam 25,44). Možná, že nás při tom až zamrazí. Co asi Míkol prožívala, co si myslela? Nevíme, nakolik se mohla tomuto rozhodnutí bránit nebo vzepřít.

A zase se osud otočil. Saul padl v nešťastné bitvě. David měl být v Hebronu prohlášen za krále. Kladi si však zvláštní podmínku: Chtěl zpět manželku ze Saulova rodu, která zosobňovala jeho nárok na královský trůn. Žádost byla okamžitě splněna: „Izbozet ji dal vzít od muže, od Faltiele... její muž ji s pláčem doprovázel...“ (2 Sam 3,14-16). Zda je Davidova žádost o Míkol projevem jeho osobního vztahu, nebo jde-li pouze o cílevědomou diplomacii, nám bible nepíše.

A co Míkol? Nechá si to líbit? Co si o tom myslí? Znovu nás zaráží tragika jejího života. Má sloužit jen jako žebřík pro vzestup svého manžela, má tu být jen pro Davidovo království? Spokojí se s touto rolí? Mnohé tomu nasvědčuje. Předně láska, kterou k němu kdysi pocítovala, v lásce je vůle a síla k oddanosti. Nebo pozdější hodnost královské manželky, pocty a pýchu je třeba draze platit. Jistě se však nemýlíme, když se přesto domníváme, že Míkol nebyla spokojena se svým životním údělem. V hloubi srdce se proti němu vzpírala. Tak by asi jednali všichni na jejím místě. Jednou se to projevilo. Jednou ta nespokojenost se sebou i se svým údělem propukne u každého.

K tomu došlo i u Míkol. Čteme o tom: „David šel s radostí přenést Boží schránu z domu Obédedóмова do města Davidova. Pak David před Hospodinem bujaře vyskakoval;“ byl při tom přepásán lněným efódem. David a všecken izraelský dům vystupovali s Hospodinovou schránou za ryčného troubení polnic. Když Hospodinova schrána vstupovala do města Davidova, Míkol dcera Saulova, se právě dívala z okna. Viděla krále Davida, jak se točí a vyskakuje před Hospodinem. A v srdci jím *pohrdla*“ (2 Sam 6,12,14-16).

Lítost a určitý obdiv k Míkol poněkud bledne, nebo docela mizí, když se dovídáme, jak Davidem opovrhla. Podnět k tomu dal David svým chováním při přenášení truhly smlouvy do Jeruzaléma. Poskakoval a jásal, zapomínal na královskou důstojnost. Jeho manželka Míkol nesdílela slavnostní náladu. Pohrdla Davidem a zřejmě i celou slavností. Pohrdla tím, který se ponížil. Jako královská dcera věděla, co je to královská důstojnost. Uráželo ji Davidovo nekrálovské ponižování. Proč se od Davida distancovala?

Proč si zošklivila jeho sebeponižování? Snad tím byla dotčena rána v jejím vlastním životě. Zřejmě nedokázala překonat vlastní ponížení. Mezi láskou k opovrženému na počátku a pohrdáním k pokornému na konci leží její hořká životní zkušenost, kdy byla zmítána od jednoho muže k druhému. Z odporu k vlastnímu pokoření odmítla jakékoli sebeponížení. I přes lásku k utlačovanému a pohrdanému smýšlela stále jako dcera Saule, pro kterého královská důstojnost znamenala více než služba Bohu.

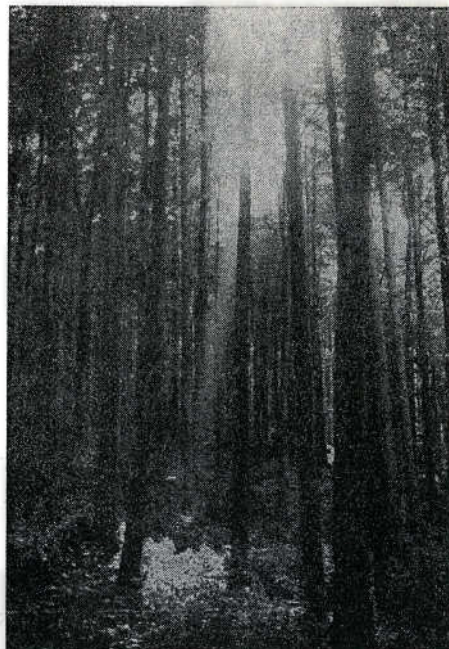
Proč Míkol na počátku Davida milovala? Jistě hledala člověka, kterého by mohla obdivovat. Není to snad přirozená touha každého z nás? Člověk potřebuje něco uctívat. Žena to nachází zřejmě spíše v člověku než ve věci nebo ideji. Míkol obdivovala Davida, kterého miloval celý národ. „David byl úspěšnější než všichni Saulovy služebníci, takže jeho jméno bylo lidu velmi drahé“ (1 Sam 18,30). Ale David není tím nevyšším. Jenže Míkol nechce znát nic vyššího, k čemu by mohla zhlížet. A to se jí stalo osudným. Kdo uctívá jen člověka, dojde ke zklamání nebo k pohrdání jako Míkol. Nedalo se to u ní předvídat? Měla přece, jak se mimochodem dovídáme, ve své domácnosti bůžky. „Pak vzala Míkol domácího bůžka, položila na lože...“ (1 Sam 19,13). Modlářství jakéhokoli druhu vždy člověka nakonec ošálí.

Míkol nepochopila smysl slavnostního vjezdu truhly smlouvy do Jeruzaléma. Středem slavnosti nebyl její manžel — král. V symbolu truhly vstoupil do města někdo daleko vyšší, Hospodin, Panovník nad Izraelem i všemi národy. David věřil ve svrchovanou Boží vládu. Nepřenášel znamení Boží přítomnosti do Jeruzaléma z politických důvodů. Truhla smlouvy se zlatým víkem znázorňujícím Boží

trůn dosvědčovala, že Hospodin je pravým Pánem Izraele.

David byl šťastný, že něco takového mohl prožívat. On přece směl zakusit Boží vládu jako své vyvolení. Tak musíme chápat jeho účast na slavnostním veselí: „Před Hospodinem, který mě vyvolil... a ustanovil mě vévodou Hospodinova lidu, Izraele, před Hospodinem jsem tak vyváděl“ (2 Sam 6,21). Jak by mohl chtít být veliký vedle Boha? Což nesvědčí králova poníženost více než jásot lidu o tom, kdo vstupuje do města? David svým chováním ukazoval lidem na Boží slávu. Právě na to upozorňoval svou manželku. Saul byl zavržen proto, že se před Hospodinem neponížil.

Míkol viděla jen Davida a jeho chování považovala za nedůstojné a opovrženlivé. Neváhala mu to vyčíst a vysmát se mu. „A Míkol, dcera Saulova, neměla děti až do dne své smrti“ (2 Sam 6,23). Kdo smýšlí a hovoří jako ona, nemůže mít účast na budoucnosti Davidovy rodiny, neboť v plnosti času vyjde z jeho rodu ten, kdo pro svou poníženost obdrží plnou moc a stane se Pánem národů. O Ježíši Kris-

tu čteme: „Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl,

nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt na kříži. Proto ho Bůh povýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno“ (Fil 2, 6-9). Lidmi zbaven důstojností, posmíván, poplíván a ubit, Bůh jej však vzkřísil z mrtvých a vyvýšil ho nade všecko.

Míkol nepohrdla jen Davidem, nýbrž Bohem. Neměli bychom nad ní plakat jako Faltiel? Neměli bychom plakat nad sebou, schází-li nám vnitřní „ano“ k pokoře a tím k Boží cestě? V poníženosti a pokoře máme podobně jako Míkol poslední příležitost. David prohlásil: „I když budu ještě více zlehčován než teď a budu docela maličký i ve vlastních očích, budu vážen právě u těch otroků, o nichž jsi mluvila“ (2 Sam 6,22). Věděl, že ti prostí a ponížení mu porozumí. V pokoře se Míkol mohla naučit vzhlížet k Bohu, který má být ctěn a milován nade všechno. V pokoře můžeme i my najít cestu k Pánu, který řekl: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce“ (Mat 11,29). Využijme svou příležitost.

MĚSTSKÝ HOSPODÁŘ

(Řím 16,23; Skut 19,22; 2 Tim 4,20)

Být městským hospodářem v Korintu, v jednom z tehdejších velkoměst, bylo jistě velmi odpovědné místo. Když Pavel říká křesťanům v Korintu, že ne mnoho z nich patří k mocným, ne mnoho je vlivných či urozených (1 Kor 1,26), pak přece tím „ne mnoho“ říká, že někteří z nich takoví jsou. K těm některým náležel Erastos. Představíme si ho jako ztělesněný pořádek a přesnost, jako muže s pronikavým pohledem, který dovedl odhalit podvodníky a šarlatány. Tento věcný a přesný člověk byl získán pro Krista tím nepatrným apoštolem, o němž si někteří říkali, že jeho osobní přítomnost je slabá a řeč ubohá (2 Kor 10,10). A přece, Erastos, znalec lidí, poznal, že Pavel není snílkem ani blouznivcem. že to, co vypravuje o Ježíši z Nazareta, jsou nevyvratitelná fakta.

Zdá se, že se Erastos nechal na čas uvolnit ze služby městského hospodáře, aby spolupracoval s Pavlem jako misionář v Efezu. Po nějaké době se však zase vrátil ke svému původnímu zaměstnání, poněvadž ho tam později znovu nacházíme. V Efezu zažil mocné duchovní probuzení. Avšak veliký pokus o lynčování Pavlových spolupracovníků nezažil jako očitý svědek, neboť ještě před tímto demetriovým hysterickým vzbuřením řemeslníků byl spolu s Timoteem, jiným Pavlovým důvěrným pracovníkem, poslán do Makedonie. Jejich úkolem bylo posílit makedonské věřící, kteří proží-

vali urážky a útlak, byli vězněni a olupováni o majetek.

Naposled slyšíme o Erastovi, že se opět nachází v Korintu, pravděpodobně ve své původní hodnosti městského hospodáře. A v této službě mohl pokračovat i po apoštolově smrti, což mnohé udivuje; protože náležel k opovrhovaným křesťanům a zúčastňoval se bohoslužeb spolu s otroky. Svými věcnými a zdravými názory byl velmi užitečný. Čelil blouznivým a výstředním vlivům v korintském sboru. Svou čestností, poctivostí a osobní autoritou mohl být ku pomoci mnohým v osobním rozhodování.

Při archeologických vykopávkách v Korintu v r. 1929 obdržel svět pozdrav od hospodáře Erasta. Vykopávky odhalily mezi jiným i kousek starověké uliční dlažby, která pocházela z prvního století po Kristu. S ní byl objeven také následující nápis: „Erastos, vedoucí veřejných staveb, pořídil tuto dlažbu vlastním nákladem.“ Je

pravděpodobné, že tento Erastos je totožný s Pavlovým přítelem, o kterém píše bible.

Říká se, že na počátku přijímali zvěst o Ježíši Kristu většinou otroci, lidé chudí a opovržení a že v křesťanské naději hledali útěk z kruté reality svého života. V otrokářských společnostech se mocní a bohatí distancovali od chudáků. Měli k nim silné společenské předsudky. U obráceného Erasta, člověka na společenském žebříčku vysoce postaveného, poznáváme, že takové tvrzení je schematické a neodpovídá skutečnosti. Na tomto příkladě pozorujeme, že Kristovo náboženství boří třídní rozdíly. Kristus v každém vidí především člověka, kterého přišel zachránit. Erastos to plně pochopil. A po Kristově vzoru neváhá své křesťanské spoluvěřící z řad otroků a chudáků nazývat svými bratry a jako ke svým bratrům se také chová.

V neposlední řadě si ceníme i toho, že v pohanském prostředí, v jakém žil, se nestyděl přiznat k Ježíši Kristu jako ke svému Pánu a Spasiteli. To bylo vzhledem k prostředí a postavení, které zastával, velmi odvážné. Ale jistě i na něj se tím vztahuje zaslíbení Pána Ježíše Krista: „Každý, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se také já přiznám před svým Otcem v nebi. Kdo mě však zapře před lidmi, toho i já zapřu před svým Otcem v nebi“ (Mat 10,32). Erastos nám může být v mnohém příkladem. J. MARCOLLA

ELEFANTINSKÉ PAPYRY A PROROCTVÍ DANIELE

V roce 1893 zakoupil americký obchodník a sběratel egyptských starožitností C. E. Wilbour od tří domorodých žen na nilském ostrůvku v horním Egyptě řadu starých papyrů. Šlo o devět celých svitků a mnoho drobných útržků. Osm svitků bylo ještě pečlivě svázáno provázky a opatřeno hliněnými pečeti. Některé svitky si mohl prohlédnout profesor A. H. Sayce. Zjistil, že jsou psány aramejsky. Wilbour však nepodnikl nic, aby objev zveřejnil. Papyry narovnal do krabice od sušenek a uložil na dno svého cestovního kufru. Čtyři roky na to v Paříži zemřel.

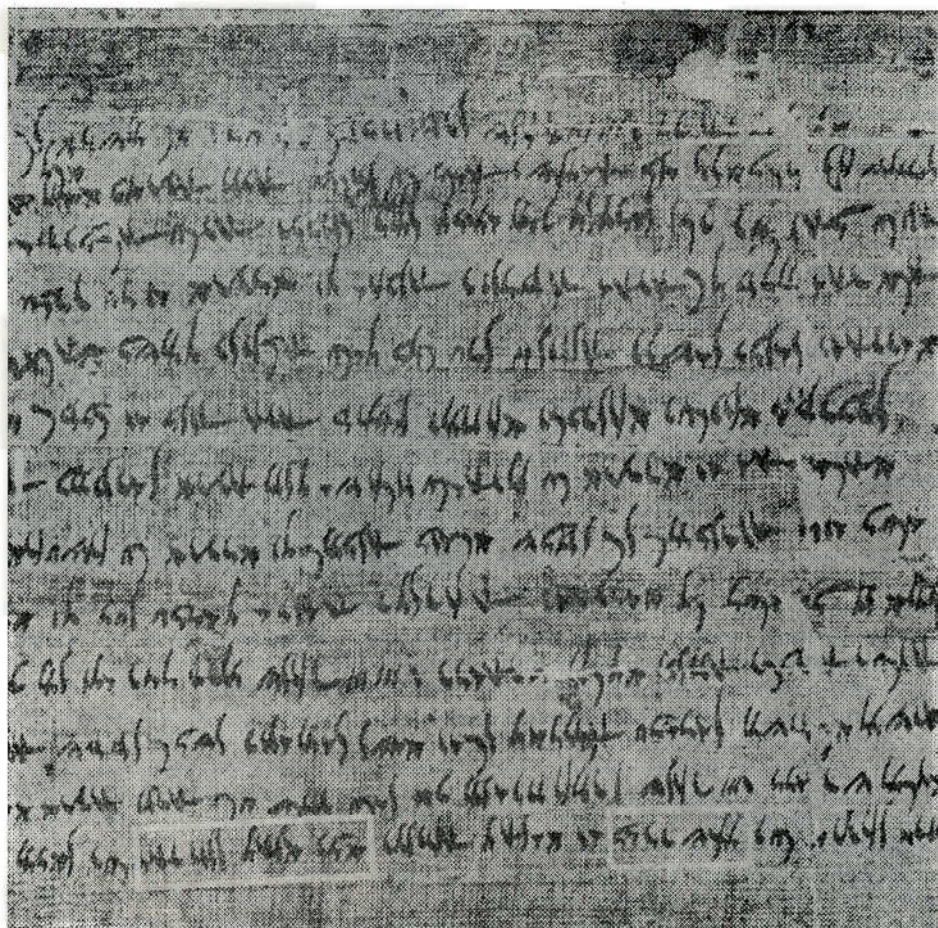
Wilbourovy kufrы plné sbírek se po jeho smrti dostaly do Ameriky a byly uloženy v New Yorku. Ale po celá další léta je zřejmě nikdo neotevřel. Teprve po smrti jeho dcery v roce 1947 se všechny sbírky staly majetkem Brooklynského muzea. Teprve tam všechny svitky rozložili a zjistili, že obsahují jedinečné informace o židovské komunitě, která žila v Egyptě za dnů Ezdráše a Nehemiáše.

Archeologové o této komunitě věděli již dříve, ale objevené papyry poskytl řadu dalších podrobných informací. Pomáhají nám také pochopit starý židovský kalendář, který Židé používali po babylónském zajetí. Získané informace mají zvláštní význam pro odborníky, kteří se zabývají biblickou chronologií. Umožňují nám naprosto přesně ověřit rok 457 př. Kr., kdy bylo vydáno povolení k obnově Jeruzaléma, a kdy začíná také prorocké období 2300 večerů a jiter podle Dan 8,14 a 70 prorockých týdnů podle Dan 9.

Dříve než začneme hovořit o starém židovském kalendáři a problémech chronologie, povězte si něco o samotné židovské osadě na Elefantinském ostrově. Přiblížíme si také všechno, co vědci zjistili prostřednictvím objevených papyrů.

Elefantinský ostrov leží uprostřed Nilu, necelých 1000 km jižně od Káhiry. Je to nedaleko prvního vodopádu, který tvoří zeměpisnou i národnostní hranici mezi Egyptem a Núbíí, označovanou v bibli také jako země Chus, Kuš nebo také země moučenišská (Ester 1,1; Iz 11,11). Na východním břehu Nilu naproti ostrovu leží slavný Asuán, podle kterého se jmenuje dnešní přehrada na Nilu. Starí Egyptané nazývali ostrov jménem Jéb. Řekové mu říkali Elefantin. Sloužil jako nejjižnější pevnost egyptské moci a zároveň jako středisko obchodu s Afrikou. Egyptané tu od Afričanů nakupovali slonovinu, lví kůže, exotická zvířata a podobné zboží.

Právě na tomto ostrově zakoupil Wilbour v roce 1893 zmíněné papyry. Škoda, že veškeré informace o nich vzal s sebou do hrobu. Později domorodci našli další papyry a prodávali

UKÁZKA ELEFANTINSKÉHO PAPYRU

je obchodníkům se starožitnostmi. Také však místo nálezu, aby si tak uchovávali výnosný zdroj příjmů. První z těchto papyrů zakoupil od prodáváče starožitností v Luxoru agent štrasburské knihovny v roce 1898. Další papyrus koupil prof. Sayce roku 1900 přímo na ostrově. Jiný koupila W. Cecilová roku 1904 v Asuánu. Další pět koupil sir R. Mond. V roce 1906 byl text všech těchto papyrů zveřejněn. Učenci se k velkému překvapení dověděli, že všechny papyry pocházejí od židovské vojenské komunity, která střežila elefantinskou pevnost v době perské říše.

Na základě zveřejněných informací se na ostrov okamžitě vydala německá archeologická expedice a pracovala tam v letech 1906–1908. Vedoucí expedice Otto Rubensohn si získal důvěru domorodého obyvatelstva a dověděl se od nich místo nálezu již dříve zveřejněných papyrů. Německá výprava dosáhla mimořádného úspěchu. Objevila 62 celých papyrových svitků v aramejštině a řadu fragmentů. Text získaných papyrů zveřejnili již v roce 1911. Tím se otevřela pro historii téměř nová disciplína. Vědci získali mnoho nových informací o zmíněném období židovských dějin.

ELEFANTINSKÁ KOMUNITA

Mezi aramejskými papyry jsou jednak úřední dokumenty, doklady o ob-

chodních smlouvách, o prodeji nemovitostí, o svatbách, vládní nařízení, doklady o osvobození otroků, ale také soukromé a úřední dopisy a dokonce i literární díla. Písemnosti předně posloužily k důkladnějšímu poznání samotné aramejštiny, úředního jazyka perské říše. Jedná se o největší dochovaný soubor aramejských písemností z doby před Kristem. Papyry poskytují cenné informace o dějinách, kultuře a náboženství židovské komunity, která vytvořila tento jedinečný archív.

Z dokumentů historikové vyčetli, že za vlády 26. dynastie (663–526 př. Kr.) byli židovští emigranti, kteří přišli z Palestiny do Egypta, přinuceni, aby se jako žoldnéři usadili v elefantinské pevnosti a střežili jižní hranici Egypta. Tito židovští vojáci si na ostrově postavili chrám zasvěcený Bohu Izraele, ale podobně jako jejich judští příbuzní, uctívali i oni celou řadu dalších bohů. Když v roce 525 př. Kr. perský král Kambyses dobyl Egypt, nechal zbořit původní egyptský chrám na ostrově, ale židovský chrám ušetřil. Náklonnost perského krále k Židům musela mezi Židy a Egyptany vytvářet napětí, nebo ještě prohlubovat dřívější nedobré vztahy. Na základě dokumentů vědci zjistili, že Židé sami spravovali své občanské a majetkové záležitosti, zastávali však jen nižší vojenské hodnosti. Vyšší velitelé byli výhradně Peršané.

Podle údajů na papyrech egyptští vojáci z asuánské posádky roku 410 přepadli ostrov a zničili židovský chrám. Využili nepřítomnosti perského místodržitele Arsamese, který odcestoval na návštěvu do Persie. Zdá se, že velitel pevnosti dal Egyptanům k akci tichý souhlas. Když se Arsames vrátil, Židé podali stížnost. Místodržitel velitele pevnosti potrestal, ale samotné Židy nemile překvapil, protože jim nepovolil obnovit chrám. Svůj souhlas vázal na povolení takové stavby od jeruzalémských náboženských vůdců. Možná, že místodržitel znal citění pravověrných Židů, kteří zavrhovali jakýkoli jiný chrám Jahveho, kromě chrámu v Jeruzalémě. Možná, že chtěl takticky přenést odpovědnost za zákaz stavby na jeruzalémské kněze. Možná, že se jen snažil co nejvíce odalovat stavbu chrámu, jeho existenci tolik vadila Egyptanům.

Elefantinským Židům nezbyvalo nic jiného, než žádat o povolení ke stavbě. Poslali dopis perskému místodržiteli Palestiny Bigvajovi a veleknězi Jochananovi, o kterém je zmínka u Neh 12,22.23. Jeruzalémští úředníci žádost zjevně ignorovali, proto také elefantinští Židé dva roky marně čekali na odpověď. Pak poslali další dopis, tentokrát pouze Bigvajovi. Opakovali svou žádost, nabízel, že za toužebně očekávané povolení dobře zaplatí. Se svou záležitostí se ovšem obrátili také na syna Sambalata, vládce Samari, úhlavního nepřitele Nehemiáše. Aniž to vyjádřili, naznačili tím, že požádají Samaritány o povolení ke stavbě pobočky jejich chrámu, jestliže jim jeruzalémští úředníci nebudou ochotni povolit stavbu chrámu židovského. Druhý dopis splnil očekávání. Bigvaj záležitost prohodil se Sambalatovým synem Delayášem, aby ho elefantinští nemohli podvést a pak jim poslal povolení ke stavbě. Podle něho mohli chrám obnovit, ale nesměli v něm přinášet krvavé oběti zvířat. Žel, dokumenty, které známe, nehovoří nic o tom, zda místodržitel Egypta Arsames, na základě povolení z Jeruzaléma, stavbu elefantinského chrámu umožnil a zda byl chrám skutečně obnoven. Nevíme ani, kde původní židovský chrám stával. Víme jen to, že o několik let později se Egyptané vzbouřili proti perské nadvládě a vyhnaní ze země všechny cizince. Nevíme však nic o osudu elefantinských Židů po této vzpouře. Není známo, zda byli pobiti, nebo zda mohli z Egypta odejít.

KALENDÁŘ ELEFANTINSKÝCH ŽIDŮ

Aramejské elefantinské papyry významně přispěly k lepšímu pochopení kalendáře, který Židé používali v době po babylónském zajetí a k ověření chronologie perského období. Podle údajů knih Královských a Paralipomenon víme, že před zajetím Židé používali dva kalendáře. Jednak náboženský, který začínal na jaře. Podle tohoto kalendáře počítali měsíce prů-

běžně od prvního až po dvanáctý. Druhým kalendářem byl kalendář občanský. Začínal na podzim. Nový rok připadal na první den 7. měsíce náboženského roku. Počítání měsíců ovšem zůstávalo podle náboženského kalendáře. Takže rok začínal 1. 7. a končil posledním dnem 6. měsíce následujícího náboženského roku.

Víme rovněž, že Židé před zajetím počítali roky vlády cizích panovníků podle svého systému, bez ohledu na to, že se jejich údaje lišily od počtu let udávaných příslušným národem. Jako příklad nám mohou posloužit zprávy o dobytí Jeruzaléma za krále Joachima v roce 597 př. Kr. Podle babylónských záznamů k události došlo v sedmém roce Nabuchodonozorovy vlády. Podle knih Královských však šlo o osmý rok vlády jmenovaného panovníka (2 Král 24,12). Nedokazuje to rozpor mezi zprávami bible a babylónskými záznamy, je to pouze důkaz, že Židé používali jiný kalendář než Babylóňané a jinak počítali léta vlády králů. Když poznáme zvláštnosti obou systémů, zjistíme, že spolu naprosto souhlasí.

Židé označovali měsíce jak řadovými číslovkami, tak i jmény. Zdá se, že před zajetím používali kanaánská jména měsíců. Z doby před zajetím se nám dochovala jenom jména čtyř měsíců. Tři z nich archeologové našli také v kanaánských textech. Během zajetí však Židé přejali názvy měsíců od Babylóňanů. V poexilních biblických knihách můžeme najít pohebrejštené babylónské názvy. Mnozí učenci se také domnívají, že po zajetí Židé opustili systém dvou kalendářů a měli už jen jeden začátek roku, a to vždy na jaře.

Dva údaje z knihy Nehemiáše tomu však nenásvědčují. Neh 1,1-3 popisuje určitou událost, ke které došlo v měsíci kisleu (to je 9. měsíc) 20. roku vlády krále Artaxerxa. Neh 2,1-8 popisuje jinou událost, která se odehrála později, ovšem v měsíci nisanu (to je 1. měsíc) a znovu ve 20. roce vlády jmenovaného perského panovníka. To znamená, že desátý měsíc byl dříve než první daného roku. Problém je možno řešit dvojím způsobem: (1) Jeden z daných údajů je nepřesný a nepravdivý, nebo došlo k záměně. (2) Pisatel počítá roky vlády panovníka podle starého hebrejského způsobu, to znamená od podzimu do podzimu, a nikoli podle babylónského způsobu od jara do jara.

Abychom mohli dojít k jistému a jednoznačnému závěru, bylo třeba najít dokument, který by uváděl vládu některého panovníka podle židovského počítání a zároveň podle jiného, dobře známého kalendáře. Takový dokument poskytly právě elefantinské papyry. Některé z nich jsou právními dokumenty a jsou opatřeny dvojím datem. Jednak podle přesného solárního kalendáře Egyptanů a druhým datem, odpovídajícím babylónskému nebo starému židovskému počítání.

Na konkrétním příkladu si můžeme ukázat, jak to vypadalo. Jeden ze zveřejněných dokumentů, který odborníci zařadili do roku 416 př. Kr. na základě časových údajů vyznačených v samotném textu, je nadepsán slovy: „Třetího dne měsíce kisleu, osmého roku, což je dvanáctý den měsíce toth, devátého roku krále Daria.“ První datum je podle hebrejského, druhé podle egyptského kalendáře. Elefantinští Židé byli zřejmě nuceni používat oficiální kalendář země, ale pro své potřeby uváděli na listinách také data podle vlastního kalendáře. Povšimněme si odlišného údaje let téhož panovníka.

Teprve papyry z Wilbourova kufru, které v roce 1953 zveřejnil E. G. Kraeling, poskytly informace, které nám umožňují proniknout do tajů celé problematiky. Jednoznačně z nich vysvítá, že Židé v tomto období používali stále svůj starý systém občanského roku, který trval od podzimu do podzimu.

KDY SE VRÁTIL EZDRÁŠ Z BABYLÓNA?

Známe řadu rozdílných názorů na to, kdy se vlastně vrátil Ezdráš z babylónského zajetí a kdy byl vydán slavný dekret krále Artaxerxa, který povoloval Židům obnovu Jeruzaléma. Kdy nastal a kdy skončil onen sedmý rok vlády krále Artaxerxa I. na který se odvolává Ezdráš? (Ezdr 7,1-9). Na základě starých perských dokumentů většinou tabulek popsaných klínopisem, víme, že začal vládnout na jaře roku 464 př. Kr. Sedmý rok jeho vlády spadá tedy do let 458 až 457 př. Kr. Jestliže Ezdráš používal babylónský kalendář, musel se vrátit do Palestiny na jaře roku 458 př. Kr., protože, jak říká, vydal se na cestu 1. dne 1. měsíce a na místo dorazil po čtyřech měsících, přesně 1. dne 5. měsíce v sedmém roce vlády krále Artaxerxa.

Jestliže však používal starý hebrejský kalendář jako jeho současníci — Nehemiáš a elefantinští Židé — musel považovat za první rok vlády Artaxerxa dobu od podzimu 464 do podzimu 463 př. Kr. Sedmý rok pak připadá na období od podzimu 458 do podzimu 457 př. Kr. V tomto případě se jeho výprava vydala na cestu 1. dne měsíce nisanu, to znamená na jaře a do Jeruzaléma dorazila v létě roku 457 př. Kr. Elefantinské papyry nám potvrzují správnost takových závěrů.

Starší studie vycházely předně z chronologie Ptolemaia Klaudia z 2. století po Kr. Historikové však museli nejdříve opravovat jeho údaje na základě archeologických nálezů. Elefantinské papyry pomohly jednoznačně opravit datum návratu Ezdráše a vyřešit problém dat v knize Nehemiáše. Artaxerxes vydal svůj dekret o stavbě Jeruzaléma v roce 457 př. Kr. S naprostou jistotou tak můžeme určit výchozí bod prorocství o 2300 prorockých dnech a 70 prorockých týdnech z knihy proroka Daniele 8. a 9. kapitoly.

S. HORN

Naposledy se svým učitelem

Mladý Elizeus po několik let vykonával službu svému učiteli Eliášovi. Jeho zkušenost byla podobná zkušenosti Pána Ježíše, který do třiceti let v pokorě pracoval v tesařské dílně v Nazaretě. Elizeus do té doby nekonal žádné zázraky nebo senzaci vzbuzující skutky. Neměl žádnou dramatickou konfrontaci s kněžskými Bálými jako jeho učitel. Neměl dosud možnost hájit Boží věc před králem a lidem. Avšak v tiché a pokorné službě se připravoval na vysoký úřad.

Jednoho dne Duch Boží zjevil proroku Eliášovi, že se přiblížila doba, kdy bude vzat z této země k Pánu, aniž by okusil smrti. S tímto Božím záměrem byli prostřednictvím zjevení seznámeni také „proročtí žáci“.

Léta Eliášovy služby byla velice plodná. Stal se největším vychovatelem mladých izraelských mužů od dnů proroka Samuele. Prorocké školy, které Samuel založil před staletími, byly zanedbané. Odpadlí králové neměli o ně zájem. Eliáš však obnovil tato výchovná střediska. Nyní se vydal na svou závěrečnou cestu po školách, které tolik miloval. Písmo nám podává zajímavé zprávy o jeho visitacích.

Doprovázen svým tichým žákem Elizeem, setkával se na různých místech s žáky. Takové kontakty tvořily nejdůležitější část jeho činnosti, které věnoval své nejlepší síly. Eliáš si uvědomoval, že budoucnost svatě Boží věci, které si cenil více než všech materiálních statků, bude jednou spočívat na bedrech těchto mladých lidí. Mezi nimi budou i budoucí vůdcové lidu.

Nevíme přesně, kolik prorockých škol bylo v oné době. Písmo podává jména některých z nich. Samuel kdysi pečlivě vybíral místa, kde měly být postaveny. Tato místa měla připomínat slavné okamžiky z dějin Božího lidu. Mladí lidé byli během svých studií obklopeni okolím a předměty spojenými s velkými minulými činy.

Galgala bylo první místo, kde se Eliáš zastavil na své poslední cestě. Zde opakoval mladým mužům poučení, která jim dal při svých posledních návštěvách. Ukazoval jim, jaká je to přednost zachovávat oddanost a věrnost Bohu. Vštěpoval jim do paměti, jak je důležité, aby každý rys jejich povahy nesl známky prostoty. Jen tak mohli být přetvořeni nebesy a připraveni pro práci v díle Božím. Eliáš se potěšil, když zjistil, jak krásných výsledků dosáhla prorocká škola v *Galgala*.

Tu se najednou starý Boží prorok obrací k mladému Elizeovi a říká: „Zůstaň zde, protože mne Hospodin posílá do *Bethel*.“ V tom byla pro mla-

dého muže zkouška i možnost osvědčit lásku a oddanost. Eliáš mu poukazyval na dalekou a únavnou cestu, které chtěl mladého učedníka ušetřit. Elizeus však odpovídá se vši rozhodností: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, neopustím tě!“ Jednou přece přijal povolání k službě! Rozhodl se sloužit prorokovi, dokud tento bude na zemi a dokud ho bude potřebovat! A tak šli oba spolu do *Bethel*.

Na tomto místě kdysi patriarcha Jákob strávil svou první noc, když utíkal z domova, poté co oklamal svého otce Izáka i svého bratra Ezaua. Unaven si dal kámen pod hlavu a usnul. Bůh mu dal tehdy povzbuzující sen, v němž viděl žebřík spojující nebesa se zemí. Jákob si uvědomil, že nejednal správně. Pochopil, že má mít k Bohu nový vztah. Dal tomuto místu jméno „*Bethel*“ — „dům Boží“. Jákobovi to trvalo léta, než dosáhl plného vítězství nad svými slabostmi, ale *Bethel* se stal pro něj první příčkou na žebříku vedoucího k nebesům. Národ izraelský vzpomínal na *Bethel* jako na místo patriarchova osobního posvěcení.

Snad právě i pro to považoval Samuel *Bethel* za vhodné místo pro zřízení další prorocké školy. I zde kázal Eliáš své poslední kázání studentům. Potom se po druhé obrátil k svému druhovi se slovy: „Elizee, zůstaň zde, protože Hospodin mě posílá do *Jericha*.“ „Ó nikoli, já zůstanu s tebou až do konce!“ zvolal mladý muž. Byl rozhodnut ani na chvíli neopustit svého milovaného učitele.

A tak putovali spolu dále. Na západ od Jordánu byla *jerišská oáza*, která se nacházela blízko severního konce *Mrtvého moře*. V *Jerichu* měli provést inspekci další prorocké školy. Zde bylo místo, kde kdysi lid Boží dosáhl vírou velkého vítězství. Zde vírou pohanská nevěstka *Ráb* přijala posly *Izraele* a zachránila tak svou rodinu. Vzpomínka na velké Boží skutky vedla asi proroka Samuele, že v dávných dobách založil prorockou školu blízko *Jericha*.

I zde Eliáš kázal své poslední kázání studentům. I zde po třetí žádal svého druha: „Zůstaň zde, protože Hospodin mě posílá k *Jordánu*.“ I zde odpovídal Elizeus rozhodně: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak tito dva muži odešli z *Jericha* a dali se na cestu k řece *Jordánu*.

Galgala jim oběma bylo živým svědectvím o obrácení, *Bethel* mluvílo mocnou řečí o domě Božím a posvěcení, *Jericho* vzbudilo vzpomínky na vítězství nad hříchem a zlem. Nyní je padesát „prorockých žáků“ sledovalo,

jak se blíží k *Jordánu*. Chtěli vidět na vlastní oči, co bude dál.

Eliáš uchopil svůj plášť — snad tentýž, který vložil na ramena Elizeova na usedlosti jeho otce *Safata* v *Abel-mehule*. Plášť byl symbolem jeho úřadu; byl obrazem vnitřní síly toho, který jej nosil. Eliáš svinul svůj plášť a udeřil jím do vod *Jordánu*, které se rozzestoupily a oni prošli na druhou stranu. Byl to podobný div jako tehdy před mnoha lety, kdy *Izraelci* prošli *Jordánem* nebo když po zdvžení *Mojžíšovy hole* prošli *Rudým mořem*. Eliáš si vzpomněl na tyto události a když si uvědomil, jak předivně Bůh působil v minulosti, neměl obavu o budoucnost. „Ježíš Kristus je tentýž včera i dnes i na věky!“ *Žid 13,8*. On pomáhá jednotlivci i velkému množství lidu.

Najednou se Eliáš obrací k Elizeovi a praví: „Požádej, co mám pro tebe udělat, dříve než budu od tebe vzat.“ Žák dal okamžitou odpověď: „Ať je na mně dvojnásobný díl tvého ducha!“ Tato jeho prosba nám připomíná prosbu *Šalomouna*, který neprosil o světské přednosti, postavení nebo zisk, ale o duchovní schopnost poznat slavnostní odpovědnosti, ke kterým byl povolán. Tím, že Elizeus žádal dvojnásobný díl ducha Eliášova, nežádal o jeho dvojnásobnou moc. Nežádal o více, než bylo dáno starému prorokovi. Nežádal o vyšší postavení ani o větší schopnosti. Hebrejský způsob vyjadřování je zde tentýž jako v *5 Moj 21,17*, kde otec dává prvorozenému dvojnásobný díl všeho, co má. Horoucí srdce Elizeovo toužilo jen po tom, aby se s ním jednalo jako s nejstarším synem odcházejícího proroka a aby obdržel dvojnásobnou část Eliášova ducha, dvojnásobnou v porovnání s kterýmkoli z „prorockých žáků“. Toužil po duchovním prvorozenství, aby byl schopen pokračovat v díle svého učitele. Toužil mít ducha svého mistra, konat jeho práci, obhajovat Boží věc, bojovat proti nepřítelům.

Pozoruhodná je prorokova odpověď: „Těžkou věc si žádáš. Jestliže mě uvidíš, až budu od tebe brán, stane se ti tak. Jestliže ne, nestane se.“ Starý a mladý muž šli dále spolu a rozmlouvali. Snad šli i na nějakou horu v blízkosti, kde *Mojžíš* byl vzkříšen z mrtvých a vzat do nebe. „A hle, ohnivý vůz s ohnivými koni je od sebe odloučil a Eliáš vystupoval ve víchru do nebe.“ Nebeští poslové se lidem často ukazovali v různých formách. *Zachariáš* viděl koně různého zbarvení, kteří představovali Boží posly, kteří jsou posláni, aby procházeli zemí (*Zach 1,8.10*). Viděl koně a vozy. *Ezechiél* viděl bytosti podobající se hořícímu řevavému uhlí (*Ez 1,13.14*). Ohnivý vůz s ohnivými koni byli Boží andělé, kteří dostali za úkol přenést věrného a posvěceného Eliáše do míst, kde není smrti.

Elizeus smutně pozoroval odchod svého učitele a vykřikl: „Můj otče, můj otče! Vozataji *Izraele*!“ Celý *Izrael* měl smutek nad odchodem své-

ho proroka. Starý vidoucí měl pro ně větší hodnotu než všichni jejich koně a všechny vozy. Eliáš byl otcem mladému prorokovi, který nyní osiřel.

Elizeus se pořád díval za svým mistrem, když vtom spatřil, jak seshora letí dolů prorocký plášť. Starý prorok jej nebude potřebovat v místech, do nichž se ubírá. Eliášův plášť — ten byl znakem nebeské autority Elizeovy! Plášť, který byl jako by pokřtěn v Jordánu, byl nyní pokřtěn ohněm!

Před lety — tehdy na poli otcově — jej Eliáš vložil na jeho ramena; nyní měl trvale splývat z jeho ramenou. Když zachytil plášť padající dolů, uchopil se zároveň všech odpovědností a navždy se vzdal pohodlného života.

Naviz Elizeem a jeho novým polem působnosti tekla Jordán. Stál před ním

a vzpomínal na své dosavadní zkušenosti. Má začít pracovat novými metodami, nebo se držet starých osvědčených metod svého učitele? Vzal plášť Eliášův, který byl nyní jeho pláštěm, svinul jej tak, jak to dělal Eliáš, a volal k Bohu Eliášovu. Slovy: „Kde je Hospodin, Bůh Eliášův, i on sám?“ neprojevil Elizeus žádnou pochybnost nebo nedostatek víry. Jeho otázka byla druhem modlitby a vyznáním Boha, aby zjevil svou moc. Udeřil svinutým pláštěm do vod Jordánu a přešel na druhou stranu, aby konal dílo, které mu nebesa svěčila.

Přes Jordán nebyl most. Víra je naším mostem přes veškeré překážky. Poslušnost najde svůj most. Bůh nás nikdy nežádá o nějaký čin, aniž by nám dal sílu k jeho vykonání. Bůh

nestvořil strom, aniž byl opatřil půdu, v níž by mohl strom zakořenit. Bůh nestvořil Adama a Evu, aniž by připravil pro ně ráj. Když se Mojžíš vymlouval, že má neobratný jazyk, aby mluvil před faraónem, Pán mu řekl: „Kdo učinil tvůj jazyk?“ Jen živou vírou můžeme konat dílo Boží.

Dnes máme pracovat „v duchu a moci Eliášově“. Mladí mají převzít odpovědnosti těch, kteří po léta pracovali. Známe dobře zkušenosti našich adventních průkopníků, zkušenosti podobné oněm z Galgala, Bethel, Jericha a od Jordánu?

Konejme dílo v duchu Eliášově, v duchu tichého a pokorného Elizea a se srdcem radostně děkujícím za dílo průkopníků, kteří orali brázdu před námi!

PROBLÉMY DOSPÍVAJÍCÍCH II.

KDY budu moci dělat CO BUDU CHTÍT?

Z čeho pramení většina napětí mezi rodiči a dospívajícími dětmi? Mladí lidé se obvykle cítí mnohem dospělejší, než jak je vidí jejich rodiče. Okolí stojí spíše na straně dospívajícího. Mimo rodinu mladého člověka považují většinou za mnohem dospělejšího. Berou vážněji jeho názory i jeho samotného. Není divu, že se proto mladý člověk těžko smíruje s názory rodičů. Zdá se mu, že v něm stále vidí jen děcko a nechcejí mu dát dostatečnou svobodu.

Mladý příteli, máš dojem, že tě rodiče nechápu? Vznikají všechny těžkosti jen proto, že se snažíš dosáhnout oprávněné svobody? Zřejmě by ses rád podílel s dospělými na věcech, které ti připadají tak zajímavé a půvabné. Podezříváš starší ze svéhlavosti a ješitnosti, obáváš se, že ti závidějí tvé výkony a schopnosti a jen zdráhavě si začínají všimnout, že jsi vlastně dospělý?

Samozřejmě, starší lidé jsou většinou rozvážnější. Tobě se možná zdá, že jsou přehnaně opatrní a váhaví. Mají spíše sklon vracet se ke svým vžitým a osvědčeným způsobům. Obáváš se, že

tě mají stále za děcko a nechcejí tě uznávat jako osobnost. Všechny ty převratné změny, které prožíváš, jsou pro ně až příliš rychlé a nové. Nadšeně pozoruješ, jak jsi vyrostl, jak chápeš různé věci, co všechno umíš. Ale starší si jen pozvolna zvykají na nové vztahy a pomalu se smiřují s tím, že ses změnil.

Můžeš jim pomáhat jejich představy a zdrženlivost překonat. Když si chceš něco vydupat, celou věc jenom pokaziš. Dokaž jim, že umíš rozvážně a opravdu dospěle uvažovat a rozhodovat jako skutečný muž. Přehnanou zdrženlivost nemůžeš připisovat jen na vrub starším. Uzněj, že máš také někdy zkreslené představy. Věci nejsou tak zlé, jak si myslíš. Přiznej, že jsi mnohokrát ve snaze získat uznání starších udělal pořádnou hloupost. Když se podíváš zpátky, musíš připustit, že jsi nebyl vždycky dost moudrý. Nediv se starším, že jsou často až přehnaně opatrní a zdrženliví a nepovažují tě za tak dospělého, jak by sis přál.

Dalším problémem, který prožívá velká většina dospívajících, je touha po věcech, které jim rodiče nechcejí nebo nemohou dát.

Každý mladý člověk prochází k plné dospělosti určitými vývojovými stupni. V určité době si chlapec začne třeba neodbytně přát malý motocykl nebo alespoň staršího mopeda. Pamatuješ, kdy si byl takový moped pro tebe důležitější než všechno ostatní v životě. Často si však mladý člověk nemůže dovolit ani takového mopeda, anebo mu to rodiče nedovolí. Ale ať to dopadne jakkoli, za nějakou dobu z toho prostě „vyrosteš“ a moped už vůbec „netáhne“.

Později tvá přání začínou měnit podobu. Začneš toužit po pořádném motorce nebo dokonce po starším autu. Někdo jiný si třeba velmi přeje dostat se do kursu bezmotorového létání. Svá přání považuješ za naprosto oprávněná a normální, nemůžeš pochopit, proč se rodiče zdráhají dát ti svolení. Rodiče ti určitě nechcejí pokazit radost nebo dobrou zábavu, ale slyšeli už o mnoha dopravních nehodách mladistvých, znají celou řadu odstrašujících příkladů. Chcejí tě uchránit před neštěstím. Možná, že si nemohou dovolit tak velká vydání. Chcejí tě naučit rozumně hospodařit s penězi, jak se to v životě museli naučit sami.

Proč na ulici provokativně žvýkáš, proč nosíš oblečení, které tvoji maminku rozčiluje? Možná jenom podvědomě cítíš, že to vzbuzuje pozornost ostatních. Proč chceš jezdit rychleji, než to otec považuje za bezpečné? Proč pořád něco upravuješ na výfuku motoru — chceš, aby dělala větší kravál než všechno ostatní? Chceš vzbuzovat pozornost a šokovat lidi — i když je jim to nepříjemné?

Chceš, aby tě ostatní uznávali? Pak udělej něco pořádného, za co sklidiš opravdu obdiv a uznání. Nesnaž se získat pozornost výstředním oblekáním a chováním. Vymýšleť hlouposti, abys získal uznání, to je slabé a nerozumné. Uznání na základě hodnotných výkonů — to má cenu, dokonce i po letech na to lidé rádi vzpomínají.

Hádáš se často s rodiči? Zlobíš se na ně? Máš jistotu, že tvůj názor je spolehlivý vůdce? Mají rodiče zastaralé názory? Podezříváš je, že ti nechcejí dopřát zábavu? Přemýšlej na chvíli, proč asi chtějí rodiče vědět, kam chodíš, s kým a co tam děláš.

Myslíš, že tě chtějí jen otravovat a mají škodolibou radost, kdykoli ti mohou něco zakázat? Nebo si myslíš, že chtějí dokazovat „kdo je doma pánem“? Nemyl se. Rodiče chtějí jenom tvé dobro.

Možná bys mohl namítnout: „Mojí rodiče mi nechcejí dovolit ani to, co dělali sami, kdy byli tak staří jako já.“ Třeba máš pravdu. Asi ti to sami vyprávěli. Ale dnes by tvoji rodiče jednali určitě jinak. Zakusili na vlastní kůži, „zač je toho loket“.

Zdá se ti, že máš lepší úsudek než rodiče? Bezpochyby jsi zralejší a umíš se mnohem lépe rozhodovat než před několika lety, když jsi ještě byl dítě. Dnes umíš posoudit mnoho věcí, které jsi dříve nechápal. Ale bystrý rozum nestačí k správnému úsudku. Ještě důležitější je zkušenost. S rostoucí zkušeností roste také schopnost úsudku.

Vrať se v myšlenkách třeba jen o dva roky zpátky. Je to dávno, vím, ale určitě jsi nezapomněl všechno. Jistě se ti tehdy přihodilo něco nepříjemného, na co nerad vzpomínáš. Zbavuješ se příliš rychle a lacině svých minulých projevů, jestliže říkáš: „Jo, to jsem byl ještě příliš mladý a nevěděl jsem, co dělám.“ Ale vzpomínáš, jak jsi byl tehdy umíněný? Tehdy jsi vůbec neměl dojem, že jsi příliš mladý. Chyby, kterých ses dopustil, tě samého překvapily. Za dva roky ses úžasně změnil. Určitě se stydíš za své minulé projevy. Ale nebuďes něco podobného prožívat za další dva roky znovu? Bylo by od tebe moudré a taktické, kdybys uznal, že tvůj úsudek není ve všem dostatečný.

Namítněš: „Tak co mohu vůbec dělat? To mám sedět za pecí a čekat, až budu dospělý? Vždyť přijdu o řadu zážitků.“ Ne, neradím ti, aby ses „válel za pecí“ a nevyužil dobrých možností, které máš. Ale myslíš si, že ti rodiče brání v něčem dobrém a že by ti bez jejich vedení bylo lépe?

Urážíš tě, že se musíš pořád dovolávat? Máš podezření, že ti rodiče nedůvěřují? Obávám se, že ti důvěřovat ani nemohou. Zřejmě jsi je nepřesvědčil o své spolehlivosti. Získej si jejich důvěru a oni ti ji rádi dají. Požadej je, abys mohl rozhodovat nejdříve v malých věcech. Když

se osvědčíš, rádi ti dovolí jít dál. Rodiče se snaží vést tě opravdu co nejlépe. Dnes asi plně nechápeš, co pro ně znamená tvůj životní úspěch. Měl bys jim důvěřovat a vážit si jich. Úctu k nim můžeš projevovat mnoha způsoby, třeba i ve zdánlivých maličkostech. Než něco podstatného rozhodneš, bylo by moudré, aby

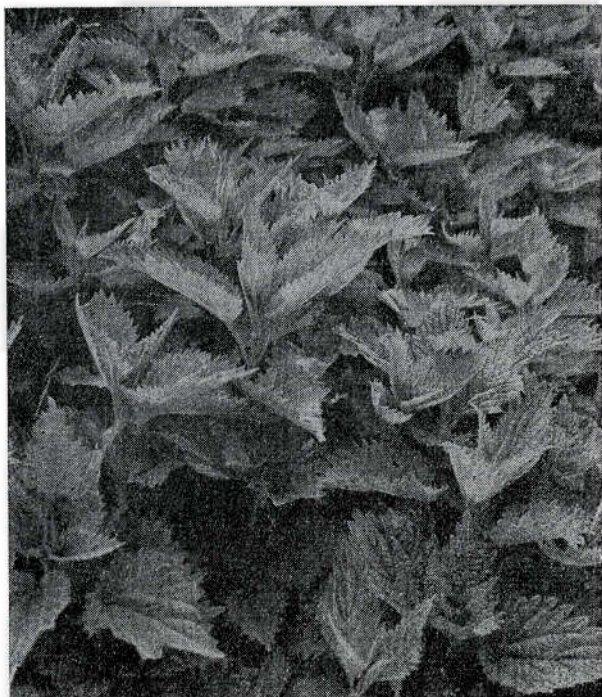
ses nejdříve zeptal na jejich názor. Nevýhrnkni hned rezolutně hotovou věc: „Přeruším na rok studium a půjdu si do továrny vydělat.“ Tím rodiče šokuješ. Tvá rozhodnost nutně vzbuzuje pochybnosti o zdravém úsudku. Kdybys byl moudřejší, položil bys otázku: „Co byste na to řekli, kdybys na rok přerušil studium

a šel si vydělat do továrny? Myslí si, že tak získám nějaké praktické zkušenosti a poznám život jinak, než ze školní lavice.“ Dej rodičům příležitost, aby ti mohli vyložit a zdůvodnit své stanovisko. Když zjistíš, že si jejich rad vážíš, budou mít velkou radost.

V rodičích máš nejlepší přátele-

le. Těžko budeš hledat někoho jiného, kdo to s tebou myslí tak dobře jako oni. Ze mají nedostatky a že se mýlí? Oni to vědí také, ale ty buď opatrný s kritikou. Tobě toho schází mnohem víc. Dokážeš-li s nimi spolupracovat, dosáhneš mnohem rychleji svého cíle — samostatnosti a životní zralosti.

K. ŠPINAR

K KOPŘIVY P Ř I V Y

inzulínu, měli by to však vždy dělat až po poradě s lékařem. Odvar z kopřiv pomáhá překonávat i další zdravotní potíže, například nemoci ledvin, nadýmání, chudokrevnost a revmatismus.

Kopřivy můžeme ovšem používat také jako zeleninu. Velmi účinné jsou mladé rostliny na jaře. Jako potravu se lidé naučili kopřivy používat za války a těsně po ní, kdy nebylo dostatek jiné zeleniny. Upravovali je hlavně jako špenát. Škoda, že se později na kopřivy zapomnělo. Raději kupujeme drahou zeleninu, většinou z dovozu, ale nevyužíváme hodnoty, které máme doma a které jsou zdarma.

Kopřivy můžete také přidávat do špenátu, mangoldu nebo lebedy. Mladé výhonky a listy můžeme zpracovat jako salát a konzumovat s různými dalšími potravinami. Můžeme si také připravit výborný jarní salát. K jemně nakrájeným mladým výhonkům a listům kopřivy přidáme stejný díl pampelišky, trochu šťovíku a řebříčku — a dostaneme salát, který nám mimořádně účinně pročistí krev.

Až půjdete příště kolem kopřiv, nedívejte se na ně jako na zbytečný a nežádoucí plevel. Vzpomeňte si, kolik má léčivých vlastností, jak je to užitečná „zelenina“, kolik prospěšných látek do ní Stvořitel vložil. Ale hlavně zkuste využít něco z toho, co nám nabízí.

MUDr. SCHNEIDER

Kopřivy zná zřejmě každý. Je to rostlina rozšířená nejen po celé Evropě, dostala se dokonce i na Island, ale znají ji také obyvatelé biblických zemí, protože se o ní v bibli několikrát hovoří. Roste snad všude. Snese horko, nebojí se mrazu. Známé přísloví přece říká: „Mráz kopřivu nespálí.“ Najdeme ji ve výškách do 2500 metrů nad mořem. Můžeme na ni narazit kdekoli, roste u cest, v lese, za plotem a příslovečně na všech rumištích a smetištích.

Lidé většinou kopřivu považují za nežádoucí „plevel“. Vadí jim především v zahrádkách, jinde se jí raději vyhnou. Když se totiž „popálíme“ o její listy, začne nás nepříjemně svědit kůže. To se nám dostala do kůže kyselina mravenčí a další chemické látky. Mnohdy to trvá i několik hodin, než svědění přestane.

Kopřiva dokonce byla velmi oblíbená jako léčivá rostlina už ve starověku. Starogermánská mytologie považovala kopřivu za symbol boha hromu, který vysílal blesky, aby také popálil nebo spálil úplně. Naše babičky znaly ze zkušenosti, že mladé výhonky kopřiv z jara jsou velmi důležitou složkou krmiva pro mláďata hospodářských zvířat. Věděly, že po kopřivách mláďata dobře rostou a jsou odolná proti nemocem. Na dlouhá léta pak lidé na kopřivy zapomněli nebo snad zanevěřili.

Dnes si začínáme kopřiv znovu vážit. Ceníme si jejich léčivé účinky i výživnou hodnotu. Listy kopřiv obsahují velké množství rostlinných hormonů (fytohormonů), chlorofylu, vitamínů (především vitamin A) a celou řadu minerálních látek — draslík, vápník, železo, síru, sodík, kyselinu křemičitou apod.

Žel, vědecká bádání o léčivých účincích a výživných možnostech kopřivy nepokročila ještě tak daleko, abychom věděli přesně, co všechno kopřiva obsahuje a k čemu všemu bychom ji mohli používat. O jejích léčivých účincích můžeme hovořit jen na základě dlouholetých zkušeností. Zřejmě víme jen o některých látkách, které obsahuje. Neznáme ani všechny možnosti využití.

Odvar z kopřiv, který pijeme jako čaj, má močopudné účinky. Podporuje tvorbu šťáv v žaludku. Trávicí šťávy v důsledku vedou k zlepšení činnosti střev. Odvar z kopřiv také příznivě ovlivňuje činnost slinivky břišní a žlučníku. Listová zeleň (chlorofyl) a železo, které je vázáno v organických sloučeninách, podporují tvorbu krve. Zlepšují tvorbu červených krvinek a červeného barviva.

Kopřivy, podobně jako listy borůvek, příznivě ovlivňují výměnu cukru u nemocných cukrovkou. Mnozí takto nemocní si mohou ušetřit píchání

Děti, byly jste už někdy s maminkou nebo s tatínkem v zahradnictví? Já si vzpomínám, že jsem měl vždycky velkou radost, když mi maminka řekla: „Dnes půjdeme k panu zahradníkovi koupit nějaké sazeničky.“ V zahradnictví, kam se mnou maminka chodila, bylo tolik zajímavých věcí! Na dlouhých záhonech byly sazenice seřazené za sebou jako vojáci. A co krásných barevných květů tam bylo! Rád jsem se také procházel obrovskými skleníky a vdechoval horký vzduch prosycený zvláštní vůní. Ale bylo tam ještě něco, na co jsem se těšil ze všeho nejvíce.

Úplně na konci zahrady, mezi keři a mladými břízkami, pan zahradník postavil pro svou dcerku Marušku malý domeček. Vypadal úplně jako opravdový dům: měl dveře a okna, nad střechou vyčníval komín, uvnitř stál stůl a židličky, dokonce ani polička s nádobím nechyběla na stěně. A při tom všechno bylo tak malé, že tam nikdo dospělý nemohl vstoupit. Hrály si tam jen a jen děti. Proto jsem se vždycky, když jsme s maminkou přišli do zahradnictví, hned díval, jestli je Maruška doma a než si maminka vyřídila, co potřebovala, chvíli jsme si hráli v tom domečku.

Pak nastal den, na který se všechny malé děti těší: prvního září. S novou aktovkou na zádech jsem šel poprvé do školy. Jaké bylo moje překvapení, když jsem zjistil, že do stejné třídy jako já chodí i zahradníkova Maruška! Jednou, když jsme vycházeli ze školy, navrhl jsem jí: „Maruško, co bys na to řekla, kdybych šel k vám a

ZATOULANÝ PRVNÁČEK

chvilku bychom si hráli ve tvém domečku?“ Maruška souhlasila, a tak jsme si šli hrát. Maruščina maminka nám dokonce přinesla něco k jídlu a

my jsme se tak zabrali do hry, že jsem úplně zapomněl jít domů.

Zato moje maminka nezapomněla, že malý prvňáček se už měl dávno vrátit. Když se schylovalo k večeru, nezbývalo, než aby mě šli rodiče a starší sestra hledat. Škola už byla zavřená, proto se šel tatínek zeptat paní učitelky, kdy jsme toho dne končili vyučování. Učitelka mu odpověděla: „Dnes jsme skončili už v poledne, to se ten váš prvňáček musel někam zatlout!“ Dlouho všichni chodili po ulicích, ptali se známých, ale bez výsledku. Po malém školáčkovi jako by se zem slehla. Až sestru napadlo, zdali náhodou nejsem u zahradníků. Tam mě konečně našli — zabraného do hry.

Proč vám, děti, vyprávím tento prostý zážitek? Vždyť něco podobného se jistě stalo i někomu z vás. Já vám chci ale říct, že tak, jako jsem se tehdy v první třídě ztratil, tak se vlastně všichni lidé ztratili svému nebeskému Otci. Zabrali se do svých vlastních věcí a zájmů a zapomněli na Boha. Nikdo by už nenašel cestu zpět. Avšak náš milující Otec na nás nezapomněl. Rozhodl se, že nás zachrání a přivede zpět domů. Proto poslal na tuto zem svého jediného Syna, Pána Ježíše, aby nás hledal. A víte, nebylo to tak snadné přivést nás zpět do nebeského domova. Náš starší Bratr, Ježíš Kristus, musel položit svůj vlastní život, aby nás mohl zachránit. Proto v evangeliu Lukáše (19,10) o něm čteme:

„Nebo Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“

M. HLOUCH

MILAN HLOUCH

Milč z Kroměříže — „Otec české reformace“

Svou životní dráhu nezačal Milč jako kněz, i když jím zřejmě byl, ale jako úředník. Nejprve pracoval ve službách biskupa Jana Očka v Kroměříži a později (asi roku 1358) se dostal do Prahy, kde se poměrně rychle domohl význačného postavení v kanceláři císaře Karla IV. Za dobré služby panovníkovi byl odměněn způsobem v té době zcela běžným: dostal vysoký církevní úřad, z něhož vyplývala povinnost navštěvovat fary v určité oblasti. Tato činnost mu umožnila poznat zblízka, jaká je skutečná mravní úroveň církve. Zkušenosti, které při svých visitacích získal, byly otřesné: „Farář, jenž chodil po krčmách, opíjel se, hrával v kostky, přechovával na

své faře podezřelé ženštiny, okrádal své farníky, nebyl z nejhorších.“

Milč z Kroměříže se nemohl s klidným svědomím dívat na hluboký úpadek církve. Uvědomoval si, že nedojde-li k radikální nápravě, bude to mít hrozné důsledky pro církev i pro celou společnost. Stále zřetelněji cítil, že i on musí všemi svými schopnostmi a celým svým životem přispět k reformě církve. Pod vlivem četby Písma a pod dojmem strhujících kázání a příkladného života rakouského kazatele Konráda Waldhausera Milč nabyl přesvědčení, že pravým posláním kněze je žít v chudobě a kázat Boží slovo. Vzdal se proto všech svých úřadů a hodností a nastoupil svou životní drá-

hu jako kazatel Kristova evangelia.

Aby se připravil na své nové povolání, odešel na půl roku do západočeského městečka Horšovského Týna. Po návratu do Prahy začal kázat, a to česky. Zpočátku mu čeština činila značné obtíže, ale Milč se nedal odradit, až posléze posluchačů začalo přibývat. Mnozí lidé byli jeho slovy zasaženi a činili pokání. Původní gotický chrám sv. Mikuláše na Malé Straně už nedostačoval. Rozhodl se proto přenést svá kázání do prostorného staroměstského chrámu sv. Jiljí. Tam Milč z Kroměříže jako kazatel dosáhl největší proslulosti. Kázal dvě až tři hodiny několikrát za sebou, o větších svátcích byl prakticky na kazatelně po celý den od rána do večera. Při své kazatelské práci se nadále vzdělával, po kázání navštěvoval nemocné a vězně, konal mnoho dalších skutků milosrdenství. V náročné kazatelské práci a v rozsáhlé charitativní činnosti mu napomáhala přísná životospráva. Zřekl se nároků na nejprostší osobní pohodlí a žil jednoduchým, až asketicky odříkavým životem.

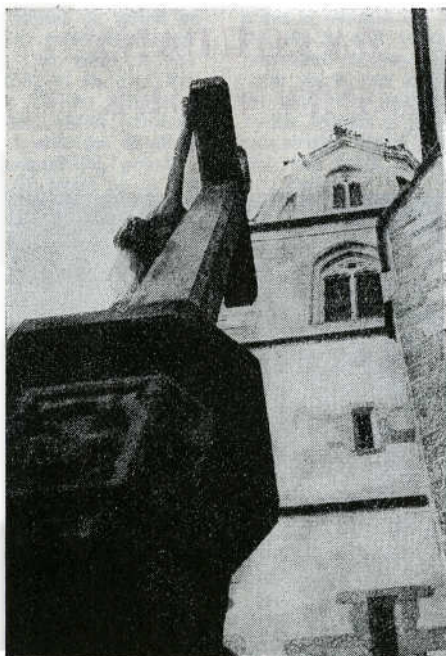
Milč i nadále zůstával neobyčejně vnímavý na projevy úpadku tehdejší církve i celé středověké společnosti.

Zdalo se mu, že v příznacích doby je možno rozpoznat blízkost skonání věků. Příchodu Ježíše Krista však, podle Milíče, musí předcházet objevení se Antikrista a jeho vlády. Charakteristiku současné církve jako „ohavnost znesvěcení“ našel v evangeliu Matouše 24,15 a tento text ho odkázal na starozákonního proroka Daniele. Početnými úvahami, při nichž dny uvedené v proroctví chápal jako roky, došel k závěru, že Antikristovo řádění spadá do let 1365 — 1367. Tato léta ovšem právě minula a Milíč si lámal hlavu otázkou, kdo je vlastně Antikrist. V té době ho chápal jako reálnou osobu a při jednom kázání se neobával ukázat na samého císaře Karla IV., s jehož vojenskými operacemi v Německu nesouhlasil, a zvolal: „Ty jsi ten velký Antikrist!“ Později svůj názor na Antikrista poopravil a nechápal ho už jako osobu, ale podle 1 Jan 4,3 jako ztělesnění veškeré špatnosti. Stále však nenacházel klidu a jistoty. Rozhodl se nakonec, že se s otázkou, kdo je vlastně Antikrist, obrátí přímo na papeže, k němuž měl naprostou důvěru. Na jaře roku 1367 se v doprovodu svého přítele, poustevníka a kněze Děťicha, vydal na cestu do Říma.

Když Milíč z Kroměříže přišel v dubnu roku 1367 do Říma, papež nebyl přítomen. Milíč se tedy rozhodl vyčkat, až se vrátí ze svého avignonského sídla. Po mnoha modlitbách a půstu se rozhodl římskému lidu veřejně zvěstovat příchod Antikristův. Veřejnou vyhláškou na dveřích kostela sv. Petra, kterou oznamoval kázání, na sebe upozornil inkvizitora a ten ho dal uvěznit. Na příkaz inkvizitorův Milíč vyložil své názory na Antikrista i své návrhy na opravu církve nejprve v „Kázání o konci světa“ a pak ještě zevrubněji v „Knize o Antikristovi“. V říjnu papež konečně přicestoval do Říma a Milíčovi se dostalo slyšení, při němž ho papež poučil a doporučil mu, ať se nadále obírá více věcmi křesťanské praxe než teologií.

Oprava církve skutečně Milíčovi ležela na srdci. A protože se náprava nedostavovala, napsal papeži list, ve kterém líčí úpadek mravů jednotlivých světských i církevních skupin a v závěru navrhuje konkrétní prostředky k reformě. Za nejúčinnější z nich považuje svolání obecného církevního koncilu. Obvinění nepřátel, kterých měl Milíč mezi pražskými faráři a mnichy víc než dost, jej r. 1369 vedly k druhé cestě do Říma. Chtěl také znovu jednat s papežem o možnosti reformy, jak ji navrhl v již zmíněném listu. U papeže však nenašel porozumění, a tak se v Římě zdržel jen krátce.

Po návratu do Prahy se pustil s novou energií do další činnosti. Velkým úspěchem jeho působení bylo obrácení mnoha pražských nevěstek. „Tehdy stal se zázrak větší všech, jež přispěním milosti Boží kázáním vykonal, že i veřejné nevěstky z hampejsů

působením jeho kázání na pokání se daly...“, píše jeden z jeho současníků. Milíč působil nejen svým kázáním, ale uplatnil i své organizační schopnosti. Kajícím ženám se musel postarat o živobytí a oděv, často musel opatřit peníze na jejich vykoupení z veřejných domů. Zajistil jim také přístřeší. Jeho žák Matěj z Janova svědčí o tom, že když se Milíčovi nedostávalo peněz, prodal všechny své knihy, jež mu sloužily k vzdělání a ještě si vypůjčoval a žebrol u bohatých. Jako výsledek této neúnavné snahy vznikl prostorný nápravný ústav, který na připomínku svatého města ze Zjevení 21,1.2, nazval Jeruzalém. Vedle ústavu vystavěl také dům pro sebe a pro další kněze, které vychovával k tomu, aby se z nich stali dobří kazatelé. Vytvořil tak jakousi vlastní vzorovou farnost.

Čím větších úspěchů Milíč z Kromě-

říže v Praze dosahoval, tím větší odpor se proti němu zvedal z řad duchovenstva. Pražští faráři se nerozpakovali užít všech prostředků k tomu, aby se Milíče zbavili. Neváhali ani obvinit ho z kacířství. Milíč byl nucen odvolat se až k papeži a to znamenalo, že se musel osobně dostavit k papežskému soudu. Počátkem března 1374 se vydal na cestu do Avignonu, z níž se už zpět do Prahy nevrátil.

Milíčovo vystupování u papežského dvora brzy rozptýlilo všechna podezření. Po výsledku byl Milíč prohlášen za nevinného a dokonce se mu dostalo i přednosti veřejně kázat. Avignonské kázání 21. května 1374 bylo posledním Milíčovým kazatelským projevem. Rozloučil se pak s některými svými přáteli a smířen s Bohem klidně zemřel. Byl pohřben v jedné avignonské katedrále.

Tak jak tomu bylo v případě Konráda Waldhausera, také Milíč z Kroměříže zůstal zcela na věroučné základně římské církve. S úctou hleděl na papeže jako na hlavu církve, své reformní snahy nezaměřil proti církvi, ale pouze toužil po jejím ozdravení. Přesto u něj můžeme sledovat řadu důrazů, které jsou už reformační a na které navázali jeho pokračovatelé, ať už to byl Matěj z Janova, Jan Hus nebo Jakoubek ze Stříbra. Z toho důvodu bývá Milíč z Kroměříže stavěn na první místo v řadě českých reformátorů, jak to vystihuje i čestný přívlastek, který se často připojuje k Milíčovu jménu, „Otec české reformace“.

Už to je u Milíče reformační, že se ve chvílích rozhodování, stejně jako při plnění každodenních povinností, s důvěrou obracel k autoritě Písma svatého. V Písmu zaslechl Boží povolání ke kazatelské službě a v něm se také duchovně setkával s Kristem. U Milíče si ceníme i jeho odmítání moci a bohatství církve a jeho důraz na návrat k apoštolskému ideálu. Ve svých projevech také vyzdvihoval nutnost podřízení se Božímu zákonu, který platí vždycky a je nade vším. S tím souvisejí také povinnosti každého křesťana podřídit se kázni Božího slova. Téměř celý Milíčův život, jak jeho kázání, tak jeho obětavá služba chudým a bídným, byl motivován očekáváním Kristova blízkého příchodu. Milíčovy představy byly do jisté míry ovlivněny středověkými teologickými názory, někdy snad zacházel dál, než mu příslušelo, avšak přesto patřil k zástupu těch Ježíšových svědků, kteří si ve všech dobách s radostí připomínali Kristova zaslíbení o jeho návratu, s nadějí se dívali do budoucnosti a ze dne na den se připravovali na setkání se svým Pánem.

Milíč z Kroměříže je vynikající osobností českých dějin a dodnes si zasluhuje naší pozornost. Svým působením připravil cestu české reformaci, ale svým literárním a životním odkazem zanechal mnohé ke studiu a k následování i nám.

Starý příběh vypráví o chlapci, který bydlel v obyčejné chaloupce na horském úbočí. Na protější straně údolí stál jiný dům. Chlapci se zdál mnohem krásnější než jejich dům, měl totiž zlatá okna. Často jej pozoroval při východu slunce a velmi si přál, aby ho jednou mohl vidět z blízka. Konečně se naskytla příležitost. Vyrázil časně z rána, ale cesta přes údolí byla dlouhá a namáhavá. Na místo dorazil až odpoledne, vytoužený dům však nemohl najít. Zabloudil? Našel jen obyčejný domek, ještě obyčejnější než ten jejich. U domku si hrálo děvčátko. Zeptal se: „Nevíš, kde stojí dům se zlatými okny?“ Děvčátko se usmálo a ukázalo mu na protější stranu údolí. Jaký div! Domek, ve kterém bydlel, měl zlatá okna. Odráželo se v nich zapadající slunce. Poprvé v životě viděl krásu rodného domku.

Byl to jen příběh pro děti, ale neprožíváme my dospělí často podobné zkušenosti? Kolikrát jsme již trávili čas pozorováním „zlatých oken“ života jiných? Domníváme se, že se mají lépe než my. Mají prostě všechno — úspěchy, vyrovnanost, jsou šťastní, všechno jim vychází! A my se máme

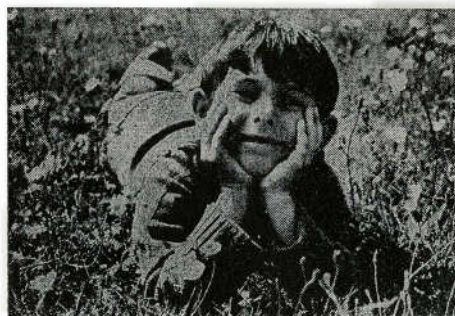
ZLATÁ OKNA

MILAN DROBÍK

spokojit jen s „drobečky života“? Čím to je? Proč mají jiní tak krásný život?

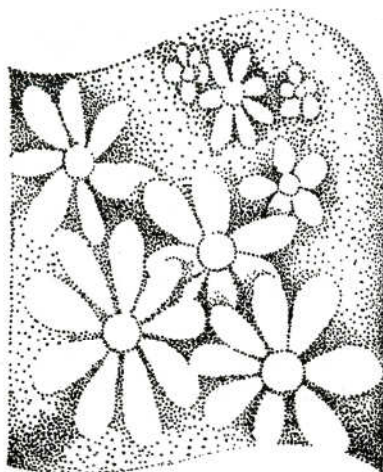
Přejdeme však na „druhou stranu údolí“. Podívejme se z blízka na život druhých lidí. Poznáme, že „není všechno zlato, co se třpytí“. Oni se jednoduše nepřiznávají ke svým porážkám, nehovoří o svých bolestech, tají své omyly a nezdary. Jsou mnohem méně

šťastní než jsme si mysleli. Možná právě pozorují naše „zlatá okna“.

Málokdy dokážeme opravdově posoudit, co všechno máme. Nedoceňujeme bohatství, které jsme získali vírou v Ježíše Krista — spasení z jeho milosti. Porovnáváme se s jinými lidmi. Zapomínáme, že před Bohem jsme si všichni rovni. Bůh nikomu nestrání, i když my právem přiznáváme, že jiní jsou třeba krásnější, zdravější, bohatší, schopnější a nadanější. Bůh však počítá i s tebou. Pro každého má práci, poslání a uplatnění. Nehleď pořád „přes údolí“, vede to jen k nespokojenosti.

Nikdo ti sice nemůže zakázat „hledět na zlatá okna“, toužit po něčem, co nemáš. Nikdo ti nemůže vzít ze srdce tvůj malý vysněný a útulný kousek světa. Je ovšem tragické, jestliže zapomínáš na vlastní „zlatá okna“, na možnosti a příležitosti, které máš. Vrať se s radostí k vlastním „zlatým oknům“, uvědom si, jak září. I ty jsi potřebný a můžeš být užitečný. Často jsi na tom lépe než ti „přes údolí“. Slunce Kristovy spravedlnosti se může docela dobře odrážet také od „oken“ tvého života.

Z KNIHY PŘÍRODY

Lidské oko — důmyslné optické zařízení

Před časem jsem se seznámil s několika nevidomými studenty. V rozhovoru s nimi jsem si plně uvědomil, co člověk vlastně má, když vidí. Uvažoval jsem o četných příbězích ze života Pána Ježíše, kdy uzdravil slepé. Lidé, kteří tenkrát prohlédli, pochopili, že jejich lékař je člověk mimořádný. Mnozí v něm poznali Syna Božího a uvědomili si, že se naplnilo proroctví Písma: „... z mráкотy a tmy oči slepých prohlédnou“ (Iz 29,18). I uvězněného Jana Křtitele povzbudilo Kristovo poselství, které mu donesli do vězení jeho učedníci. Pán Ježíš jim tehdy řekl: „Jděte, zvěstujte Janovi, co slyšíte a vidíte: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium“ (Mat 11,4,5). Byli však i takoví, kteří „měli oči a nevi-

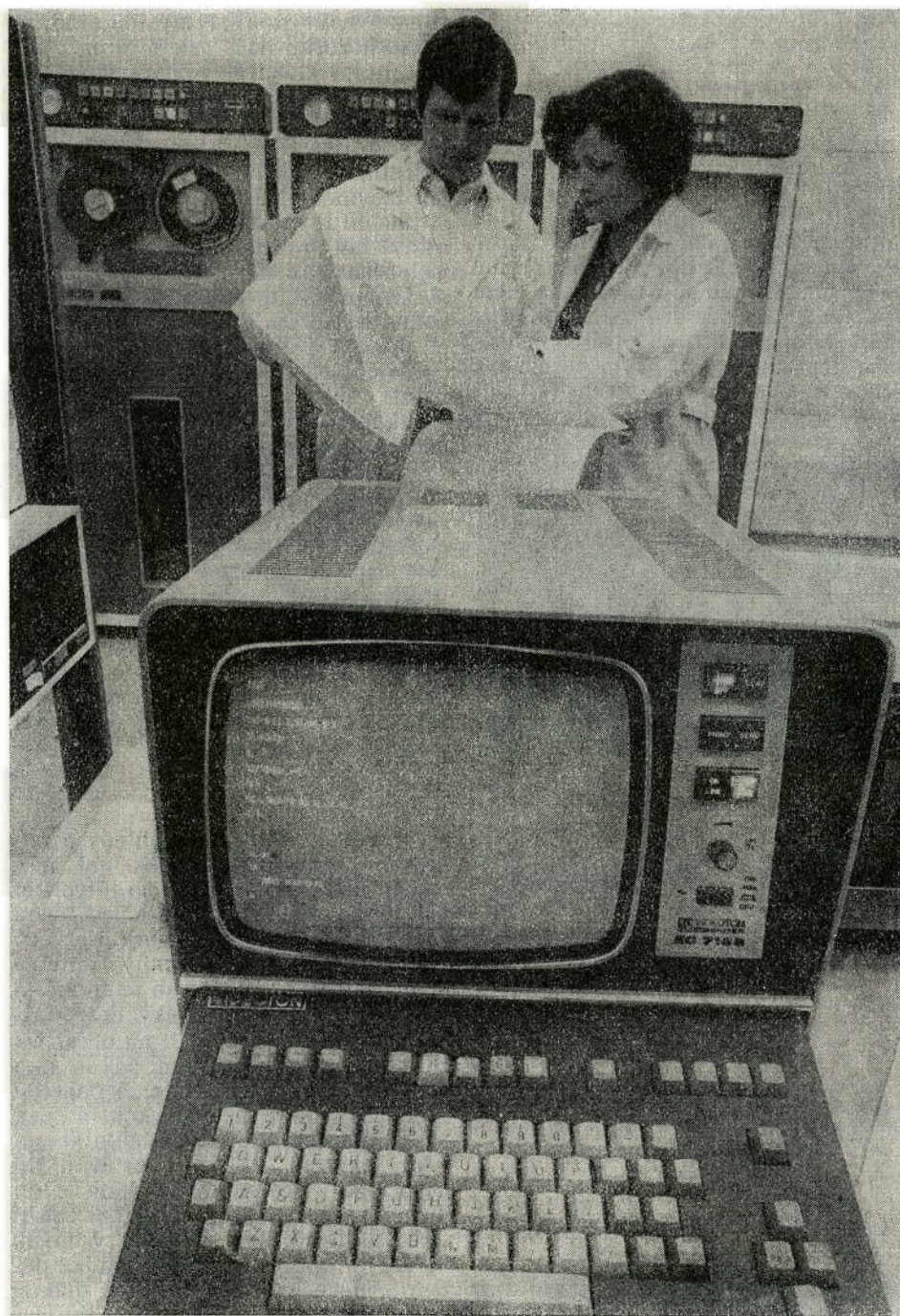
děli“ (Jer 5,21). Nepoznali, že je mezi nimi ten, který stvořil člověka a vybavil ho do života darem nad jiné cennějším — zrakem. V bibli je napsáno, že „Bůh všechno stvořil skrze Ježíše Krista“ (Ef 3,9), že „ucho, které slyší a oko, které vidí, obojí učinil Hospodin“ (Př 20,12). Pán Ježíš řekl v kázání na hoře, že „světlem těla je oko“ (Mat 6,22).

Oko je v pravém slova smyslu dívem Stvořitele. Je to velmi dokonalý přístroj. Z hlediska optika, který je zvyklý na velmi přesné optické přístroje, by oko jako „fotografický aparát“ asi nebylo dost přesné. Zkreslení obrazu je horší než u nejlivnějšího dětského dalekohledu. Přímký jsou pokřiveny a obrysy se rozplývají v duhových barevných okrajích. Člověk, který klade tak vysoké požadavky na

brýle, fotoaparáty, dalekohledy a mikroskopy, nepozoruje však ani nejmenší nedostatek svého oka. Stvořitel dal totiž našemu oku něco, co nemá žádný fotoaparát ani kamera. Nervové systémy opravují všechny optické chyby tak dokonale, že se nám okolní svět jeví jako fotograficky bezvadný.

Kdybychom se podívali na obraz řezu okem, zjistili bychom, že se oko podobá fotoaparátu. Světelné paprsky procházejí nejprve rohovkou a pak úzkou dutinou, kterou vyplňuje komorová tekutina. Pak se dostávají do části oka, která odpovídá cloně — do duhovky. Obsahuje-li duhovka barvivo, pigment, jeví se nám v hnědé barvě. Je-li pigmentu méně, vzniká dojem „modrých očí“. Uprostřed duhovky je otvor — zornice, kterou vstupuje světlo do čočky. Ta je složena z několika tenkých vrstev průhledné tkáně. Konečně musí světlo projít sklivcem, aby dopadlo na sítnici. Je to vrstva oka citlivá na světlo. Zachycuje obrazy. Pracovní schopnost lidského oka spočívá daleko méně v optické přesnosti, ale o to víc v přizpůsobivosti. Oko je skuteku velmi dokonale konstruovaný automat. Jeho optický přístroj má sice některé optické nedostatky, jsou však několikanásobně nahrazeny schopností přizpůsobit se vnějším podmínkám.

Jedna z jeho schopností je přizpůsobivost vzdálenosti. Každý fotograf ví, že musí zaostřovat objektiv zvlášť na každou vzdálenost. Naše oko se musí také zaostřovat, ale provádí si to samo, automaticky. Tak dokonale to dosud žádný vynálezce u fotografického přístroje nedokázal. Zaostřování v oku se děje změnou tvaru čočky,

ČTK

kteřá je pružná. Ovládají ji zvláštní svaly.

Dalším autematem v oku je zornice, která zastává funkci clony u fotoaparátu. Tak jako fotograf otvírá clonu při slabém světle a přivírá ji při silném, činí totéž se zornicí automaticky příslušné svaly v oku. Zornice však nereaguje dostatečně na všechny změny ve vnějším osvětlení. Je zde ještě další přizpůsobovací schopnost — citlivost zrakových buněk. Každý z nás ví, že to chvíli trvá, než se dobře rozkókáme, když vycházíme z osvětlené místnosti do tmy. A naopak, když se zase vrátíme do světla, jsme v první chvíli oslnění, než si zrakové buňky opět zvyknou na změnu.

Vlastní zrakový orgán — buňky ve tvaru tyčinek a čípků — tvoří sítnici. Tvůrce jim rozdělil práci. Tyčinkám připadlo rozeznávat světelné rozdíly

(asi 1000 odstínů), ale nejsou citlivé na barvy. Proto například za šera vidíme všechno šedě, barvy vymizely. Čípky postřehnou barvy, ale dokáží rozeznat jen 32 světelných odstínů. Tyto smyslové orgány jsou nesmírně malé. Mají průměr sotva tisícinu milimetru. Je jich však nesmírně mnoho — asi 120 miliónů tyčinek a 6,5 miliónů čípků v jediném oku. Čípky jsou nejhustěji rozmístěny uprostřed sítnice, kdežto tyčinky houstnou ke kraji. Každý jistě zpozoroval, že obraz, který nám poskytuje oko, je čím dál k okraji méně ostrý. Vědci nedávno objevili zvláštní jev: zcela na okraji zorného pole je pásmo buněk citlivých na světlo, které nepůsobí zrakové vjemy, ale dávají popud, aby se člověk podíval tam, kde se něco hýbe. Můžeme tedy něco postřehnout, aniž bychom to skutečně viděli. Někteří lidé

se domnívají, že mají jakýsi šestý smysl, schopnost pozorovat objekty, které se k nim přibližují ze strany. Tuto schopnost je třeba přičíst zařízení oka.

Lidské oko je tisíckrát citlivější než fotografický přístroj. Jeho citlivost dosahuje až k hranicím fyzikálních možností. Sítnice je velmi důležitou součástí oka. Skládá se z několika vrstev. Je pozoruhodné, že tyčinky a čípky jsou na straně odvrácené od světla, to znamená, že světlo si k nim musí proklesat cestu vrstvami, které jsou nad nimi. Tvoří je nervová vlákna, opěrné tkáně a krevní cévy a žilky. Nervová vlákna jsou součástí nesmírně rozvětveného systému přenosu informací, podobného telefonní síti. Každá informace běží do ústředny, přičemž po cestě proběhne mnoha vrstvami nervů vzájemně propojených různými odbočkami. Vědci zjišťovali, jakou rychlostí zachytí oko různé pohyby. Nechali sledovat rovnoměrně se pohybující světelný bod. Ukázalo se, že oko nezachycuje stoupající a klesající rytmy ideálním způsobem, nýbrž předstihuje pohyb pozorovaného předmětu o šest tisícín sekundy a zaměřuje se jako protiletadlový zaměřovací přístroj. Oko musí mít tedy k dispozici něco jako počítač, který určuje s předstihem pohyb pozorovaného předmětu. Vědci objevili podivné skutečnosti při pátrání po sídle tohoto počítače. Zjistili, že nemůže být v mozku, protože časy předávání informací mezi okem a mozkem jsou příliš dlouhé. Ve skutečnosti si člověk uvědomuje všechno o 135 tisícín sekundy později, když jev již proběhl. Pro mechanické řízení oka by takové zpoždění bylo neúnosné, protože rychle letící předměty by člověk viděl vždy neostře. Proto se počítač nenachází v mozku, ale přímo na sítnici oka. Tvoří ho milióny nervových buněk. Sítnice má překvapující podobnost s nervovou strukturou mozku.

Co se děje dál na cestě k mozku, to už tak dobře nevíme. Jisté však je, že se z jednotlivých bodů postupně skládá souvislý obraz, který se v mozku uchovává. Když pak vidíme obrazy znovu, mozek nám připomene, že jsme je viděli již dříve. Je to zařízení s nespočetným množstvím možností.

Když sledujeme lidské oko, to důmyslné optické zařízení, musíme obdivovat moudrost Stvořitele. Lidé si obvykle neuvědomí, že vlastní tak složitá zařízení. Jsou natolik přesná a citlivá, že je nedokáže napodobit ani současná vyspělá věda. Kniha přírody nás znovu vede k zamyšlení. Když v ní „čteme“, poznáváme i jejího autora? Apoštol Pavel napsal: „Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je lidem přístupné, Bůh jim to přece odhalil. Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle...“ (Řím 1,19.20).

MILAN DROBÍK

LIBÉRIE

Z afrického státu Libérie přichází zpráva, že islám zabírá v tomto státě takřka každou vesnici. Vedoucí súdánské vnitřní misie — John Corey — píše, že během deseti až patnácti let budou všechny domorodé kmeny v Libérii ovládnuty islámem, pokud se tam dříve nedostane křesťanství. Misionář se svými spolupracovníky začal pracovat na severovýchodě Libérie mezi domorodci kmene Gbandi. Podle jeho zjištění se islám rozšiřuje jako povodeň, který zaplavuje celou zemi, každou vesnici a každé město. Rozšiřování islámu ve státech západní Afriky podporují podle Coreyovy zprávy velké subvence ze Saúdské Arábie. Protože jsou dotováni velkými finančními prostředky, mohou si mohamedáni v afrických státech stavět rozsáhlé mešity a školy.

Práce křesťanských misionářů v Libérii není lehká. Narážejí i na pohanská náboženství uctívající ďábla a kult předků. Přesto však se evangelium šíří. Obyvatelé republiky Libérie jsou převážně příslušníky původních pohanských náboženství (přibližně 74 %). Mohamedánů je 15 % a ostatní obyvatelé jsou křesťané, většinou protestanté.

POPTÁVKA PO BIBLÍCH V ÍRÁNU

Jak oznámil zástupce Íránské biblické společnosti a zástupce Spojených biblických společností, bylo od listopadu 1979 do ledna 1980 rozšířeno čtyřikrát více biblí nebo částí bible než rok před tím. Celkem bylo za tyto tři měsíce prodáno a rozšířeno 30 000 výtisků. Obavy, že se zmenší možnosti pro práci biblických společností v dnešní napjaté situaci, se nepotvrdily. O rozšiřování biblí se snaží především mladí lidé z malých křesťanských církví. Nabízejí například bible na prodej i před teheránskou univerzitou. Biblické spisy kupují mohamedáni, ale také příslušníci jiných skupin. V důsledku zvýšené poptávky se zásoby biblí rychle zmenšily, proto se připravuje vydání nové bible pro Írán.

CIKÁNSKÉ SBORY ADVENTISTŮ V RUMUNSKU

V podobenství o Božím království Pán Ježíš přirovnal šíření evangelia k rybářské síti, „která se spustí do moře a zahrne všechno možné“ (Mat 13,47). Je nepopíratelnou skutečností, že síť evangelia působí po celém světě a zahrnuje nejrozličnější lidi. Ti všichni si přejí, aby je Duch svatý připravil pro Boží království.

V Rumunsku jsou členové naší církve rumunské, německé, maďarské a srbochorvatské národnosti. Kromě nich jsme v poslední době zaznamenali velký přírůstek členů cikánské národnosti. Je jich už tolik, že byli schopni založit vlastní sbor. Misijní práce s nimi začala před několika lety. Ale protože Cikáni těžko vydrží žít usazeně na jednom místě, jen velmi nesnadno přijímají naši tradiční morálku a rovněž často přicházejí do konfliktu se zákonem, byla práce s nimi mnohem těžší. Ovšem i za ně Pán Ježíš zemřel, a proto i k nim se má dostat zvěst evangelia.

V současné době máme v Rumunsku tři organizované cikánské sbory. Další dva se budou moci osamostatnit v krátké době. Tito věřící prožili velkou změnu života. Žasneme, jak víra v Pána Ježíše dokázala změnit jejich život a jak příkladně dokáží žít i ve sborovém společenství. Jsou to hluboce věřící a horliví členové.

Jak k tomu došlo, že se práce mezi nimi rozvinula v takové šíři? Před několika lety přišel na návštěvu do jisté rodiny jeden rumunský bratr. Vyprávěl jim o Kristu. Nebyl to kazatel. Celý rozhovor vyslechl i Cikán — jmenoval se Štefan Rostas. Slova Písma na něj velice zapůsobila. S radostí přijal zprávu, že Pán Ježíš za nás hříšníky zemřel. Šel domů, vyprávěl své rodině, co slyšel a na jeho rodinu to také zapůsobilo. Jeho manželka se rozhodla, že příští sobotu navštíví shromáždění adventistů v nedalekém městečku Tirgu Mureš. Za čtrnáct dní na to přišel i její manžel, Štefan Rostas, ovšem opilý. Chudák, už delší dobu bojoval s touto špatnou vlastností. Toužil odna-

učit se pít a kouřit. Zpočátku toho ve shromáždění mnoho nechápal, ale držel se pevně zaslíbení Pána Ježíše, kterému už rozuměl: „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny! Toho, kdo ke mně přijde, nevyženu ven.“

Po určité době, když poznali základy evangelia a uvěřili v Pána Ježíše jako svého osobního Spasitele, byli on i jeho manželka pokřtěni. Když přišel do našeho sboru, neuměl číst. Naši bratři se mu věnovali a za krátkou dobu se tomu naučil a mohl si číst ve vlastní bibli. A pak chodil s biblí v ruce mezi svými soukmenovci. Navštěvoval Cikány v jejich prostředí a zvěstoval jim Pána Ježíše. Mluvil jejich řečí, znal jejich způsoby a uměl se k nim přiblížit. Pán Bůh mu žehnal.

Tak se začalo šířit evangelium mezi Cikány. Samotný sbor v Tirgu Mureš má přes 200 cikánských členů. Další cikánský sbor je v Bukurešti a nedaleko Sibiu. Život těchto bratří a sester se změnil od základu. V první řadě se usadili a přestali kočovat. Jako občané žijí spořádaným životem.

Taková změna samozřejmě neušla pozornosti lidem v okolí a všimli si toho i orgány lidosprávy. Národní výbor si zavolal našeho kazatele a vyjádřil přání, aby adventisté rozvinuli ještě větší práci mezi Cikány, protože kladné výsledky slouží celé společnosti. Jistý úředník vyjádřil zajímavou myšlenku: „Co se nám nepodařilo udělat z Cikánů za celá desetiletí, to jste dokázali ve velmi krátkém čase. Obdivujeme vás a jsme vám vděční, že se vám podařilo udělat z nich spořádané občany.“

V poslední době si cikánské sbory postavily dokonce vlastní modlitebny. Cikánští bratři a sestry jsou radostní věřící. Jsou vděční Bohu za dar vykoupení a ztotožňují se se slovy žalmisty: „Kdo je jako Hospodin, Bůh náš, který vysoko trůní? Nuzného pozvedá z prachu, ze smetiště povyšuje ubožáka...“ (Žalm 113,5.7).

D. POPA,
předseda ÚR církve adventistů s.d.
v Rumunsku

KVĚTINY

... každý v nich může vidět něco jiného.

V očích prodavače mají finanční hodnotu, zisk, který mohou přinést.

Zamilovaní v nich mohou vidět poselství a projev lásky.

Můžeme je mít rádi jen pro ně samotné, pro jejich krásu, vůni.

Někdo může vidět jen práci, kterou je třeba vynaložit, aby tak krásně kvetly.

Jiný sleduje trní, které mnohé z nich chrání...

Každý se na ně dívá po svém.

Můžeme v nich také vidět svědectví o Stvořiteli, a to je to největší a nejkrásnější, co nám květiny mohou povědět. Podobně jako ostatní stvoření jsou dokladem moci, lásky a dobroty našeho Tvůrce.

Květiny nás mají také poučit o jeho laskavé péči a zájmu o člověka. „Podívejte se na polní lilie, jak rostou: nepracují a nepředou — a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděn jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká polní travu, která tu dnes je a zítra bude hozena do pece, čím více pečuje o vás, malověrní... Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno“ (Mat 6,28-33).

Mnohem důležitější než květiny je důvěra Bohu. I nejmenší, nejubožejší a nejnešťastnější člověk má v Božích očích nenahraditelnou hodnotu, větší než všechny květiny na světě.

K. N.